

שם נמשנה דף קפ"ו
 ופ"ג:
 שם נבדלמה קפ"ח
 ופ"ג וכתב קמ"א:
 שם נמשנה לפירוש
 זכ"ס בפרק כ"ו (שם
 לה ט"ז: ר"ף ע"ג כ"ג
 זו שכתב הר"ן שם ז"ה
 זקנא: מניח משנה ע"ס:
 שם פשוט נגמלה דף
 קכ"ה) [קמ"א] ופ"ג:
 שם קמ"ג ופ"ג:
 ש"ח הרא"ש כ"ל
 ב סתם מ: מוספות שם
 י"ה שמואל; ר"ן שם
 א, ב ד"ה פסיקתא,
 שם רבינו יונה
 והר"ם:
 שם קכ"ח ופ"ג:
 נ"ו עמוד ס"ג ד"ה
 כשר:

ציונים רבי"א

בית יוסף (עמוד ע"ה
 נפ"ן) דלא (בהר"ם)
 כהר"ן (שם ט, כ ד"ה
 גמ"ה):

עמרת זקנים

שח א) בשר חי יבול אי
 אידי שלא נמלה כלל גם
 להבשר, עיין בירד סימן
 ט"ז ע"ף ב' הרה"ח כ"ה,
 נכבא טובח דהוה להר"ח
 בשבת ואין בו כשרות כהן,
 אבל הבר"ח (עמוד ע"ד דבר
 תש"ן השיב על דברי ס"ע
 זה, הדין כשר, ונראה
 לכאורה שפירשו בובלח
 חתלה להבשר אלא שנתה
 אינו מלוח, ודברים אסור
 ובבשר מותר לדעת
 הרמ"ע:

בפסקיו פרק ב' דיו"ט (נ"ה סימן טו) כחז דוקא לורקו צפוי כשאוכלם
 לתוך הסל שהלחם בו, אבל להניח לחם עליהם כדי לטעול אסור,
 דלא אמרו ככר או חינוק אלא למח בלבד. והרמב"ן במלחמות (שם)
 נט, ב) והר"ן (שם ס, א דבור ראשון) כתבו דהא לאסור בשאר מיני
 בכרך היינו כשמטלטל האיסור
 ממש, אבל כשמטלטל ההימר
 והאיסור מונח עליו, מטלטלו עמו.
 ואם תאמר י"הו הריפתא והסל
 בסיס לדבר אסור ולחמרי, י"ל כיון
 שכל עצמו אינו עושה כן אלא
 לזרקו, לא הוה בסיס, עכ"ל. ודברי
 הרב נ"ו ז"ע נחשבת הר"א"ש:
 כב מותר להגביה. דלא הוה בסיס
 לדבר אסור, וכמו שכתבנו לעיל
 [א"ת] נשם המוספות והמאור [שם]
 א, ב) נג' שהתקינן, אבל
 סתמא עומד להסקה. וק"ש שלנו
 סתמא עומד לשכיבה או למאכל
 נהמה: נד מירב שבת וכו'.
 בדרכי משה [אות ג] כחז דהר"ן
 [שם נט, ב ד"ה גמ"ן] סבירא ליה
 וכן דכשנפתרו מערב שבת אסור
 אלא אם כן יש לו כלבים, ולכן כחז
 כ"ן דשרי. י"ה אכל כשנפתרו בשבת

עליה אלא דברים שאינם ראויים למאכל בהמה כב מותר
 להגביה ולטלטלה:
 ב) חבילי עצים וקש (י"ט) נג' (י"ד) שהתקינן
 למאכל בהמה אפילו הם גדולים הרבה מותר
 לטלטלן:

ב) בל שהוא ראוי למאכל חיה ועוף
 המצויים מטלטלים אותו ואם אינו ראוי אלא
 למאכל חיה ועוף שאינם מצויים א"א יש לו מאותו מין
 חיה או עוף מותר לטלטל מאכל הראוי לאותו המין
 ואם לאו אסור: הגה (י"ח) ולפי זה מותר לטעול עצמות
 שנפתרו מן הנשר נד מערב שבת אם ראויים לכלבים דהא
 כלבים (י"ח) מצויים:

ד) גרעיני תמרה במקום שמאבילים אותם לבהמה
 מותר לטלטלן י"ה נה (י"ח) ואדם חשוב צריך להחמיר
 על עצמו שלא לטלטלן אלא דרך שינוי:
 ז) בשר (י"ח) חי אפילו חפץ שאינו מלוח כלל
 מותר לטלטלו י"ה משום (כ) נז (י"ח) רחוי

דוהא מאלל אדם, דנגמלה [שם פ"ה] אמרינן רב חסדא סבירא ליה
 כשר חי אסור לטלטלו, ופרכין עליה מנר אחא דהתיר לטלטלו
 מחמה לל, ומשני [י"ח] וי"ח אשני (בשר חי) [בר אחא] דחוי לאומאל.
 משמע דבשר חפץ לא חוי לאומאל. ומו"ח ו"ל [כ"ח עמוד ע"ד דבור
 ראשון] כחז על נ"ו ושו"ע שדכריו של דקדוק, ואשחמטמיה דברי
 הרמב"ם [שם] בפרק כ"ו [הגה טו] דכחז בפירוש כן, ו"ל, ומטלטלין
 בשר חי צין חפל צין מליח מפני שראוי לאדם, עכ"ל, והיינו דחוי
 לאומאל. ונראה לי לתרץ [י"ח] דלענין הימור מוקף לא סגי בראוי לחוד,
 אלא נעינן שיחיק אוחו ליה, אבל לענין איסור טלטול במאי דלא חוי
 ליה סגי בראוי לחוד, כדאמרינן בפרק כ"ה כ"ה [י"ח] אין מוקף לרבי
 שמעון דבבר הראוי. ומשום הכי לא קשה מידי, דדוקא לרב חסדא
 אמרינן כן בגמרא, דהוא סבירא ליה כרבי יהודה ונעינן דמחויקין
 אוחו לאוחו דבר להימור מוקף, ולא סגי במה שהוא רחוי, משום הכי
 מחלק בין בר אחא לשאר בשר אע"פ דגם בשאר בשר חי רחוי

באר היטב

(לה) שהתקינן. וק"ש שלנו סתמא עומד לשכיבה או למאכל נהמה, מ"א [ס"ק
 ע] (לו) מצויים, ואם אין מצויים אסור, [מ"א ס"ק נד:] (לז) חי, ואם הוא
 בשר דלא חוי לאכול חי אסור לטעול, והוא הדין שאר דברים, כגון שומן זמן
 (אבל בספר אליה רבה [סוף ס"ק טט] העלה כללא דמלתא אף שאינו ראוי
 לאכול חי, כיון דראוי לכלבים שרי, הגא"א). וכחז שני גבורים, בשר עטי"ם שנחתה היום שרי בטלטול, ועיין סימן ט"ו ע"ף ב' בהג"ה, [מ"א ס"ק ט].

הגהות רש"א

טו) (בבא בתרא י"ח) ד"א חוי לאכול חי אסור [מ"א] והוא הר"ן [כ"ו] כגון
 שיכור, נראה לענין דמלך מקום מותר להסניף לכלבים, דמהשתא דהוה ליתני
 לכלבים נשנה מוכן לכלבים, ומותר לתני דקיימא לן כרבי שמעון דלא אמרינן מנז
 דאחרי לכן השתא, ורק לטעול נמלה אסור, דכל זמן דליתו מיהו לכלבים
 משתא לא ימן לכלבים, ולא חוי לכלבים. ונראה לענין דחוי סוגה ה"ש כדמטעא
 פרק כ"ד משנה ד' דשבת ד"ה מתתקין [אות הל"ע], ואין צריך לדבר מוספות
 [חילין ה' א ד"ה מתתקין] שכתב ב"ל מוספות יוס טוב ע"ס [ד"ה מתתקין] ה"ח [י"ח]:

משה [אה ג] הואיל ואין לו כלבים, ולדעת האורחים דבאין לו אפילו מצויים
 ויהיה אפילו חיי יהודה מודה. כמו שכתוב בגמרא [שם] קני' ב' וכן כתבו מוספות קב"ח א' ב"ה סטלסלין כ"ו [ע"ז] ופ"ח ו' יאדם השיב. עיין מוספות

פשיטא דשרי. ופשוט דאם אין כלבים מצויין בכל ענין אסור, ועיין
 סעיף ל' וסעיף כ"ו: גה ואדם חשוב. מדלא כחזו הטור והמחבר
 בשאר נולד שרץ להחמיר, נראה לי דוקא גרעינים משום דיש
 מקומות שאין מאכילין אותן לבהמה, ולכן יש להחמיר גם בשאר
 מקומות כן, כן נראה לי. עיין סימן מנ"ה [סוף ד:] נז דהוי
 לאומאל. כחז בספר יראים דף ע"ה ויראם השלם סימן מה ה, בן
 דמידי י' צמין [י"ח] דרכין [י"ח] וחוי לכות. וכן כחז המאור ריש פרק
 כ"ה [שם נט, ב ד"ה טעמא] ו"ל, דאם לא חוי לאומאל אסור לטלטלו,
 משום דכל מידי דבר אכילה הוא דלא חוי למיכל עד מוצאי שבת,
 לכלבים נמי לא קאי, ולא מטלטלין ליה דהא לא חוי מידי, עכ"ל. וכן
 כחז הר"א"ש פרק קמח דחולין [סימן טו] ורבינו ירוחם [י"ח] י"ח [בן] מלך
 ח' [נט, ב] ושלטי גבורים [שם נה, א אות א] (להר"ן) [והר"ן] [י"ח] [שם]
 ד"ה אימנן [ורמב"ם] [שם טו, טו], וכן כחז י"ס של שלמה במולין פרק
 קמח סימן ל'. וא"כ בשר י"ה דלא חוי לאכול חי אסור לטלטל, והוא

שיערי תשובה

(לו) חי. עיין באר היטב. ועיין לקמן סימן טכ"א [ס"ק ט] שכתבתי שם נודע
 בהורה מהורא תניא [אית סימן טו] שכתבי ג"כ, ובפרט להרחיק ידיו על גבי
 הבשר.

ביאור הגר"א

[ע"ה] [בבא בתרא כ"ב] שחוי כ"א א"י, [שבת] קב"ח א' פילין לא שכיח, אי אית
 ליה פילין כו'. ואע"פ דאין הלכה כרבן שמעון בן גמליאל, מיסוד דנעמיה לא
 שכיחי אלא בבני מלכים, כמו שכתוב בגמרא שם, וכתב הר"ן [שם ג, ב ד"ה
 ובסקנא] התנא קמא דבתנתיין ותנא קמא דבתנתיין לא פליגי אהרין, אלא כו'
 כי אתריה כו', באתריה התנא קמא דבתנתיין שכיחי יוניס, ע"ש [י"ח]
 [ע"ז] [גמ"ן] י"שי זה, זה לטון הר"ן בפרק נוטל [שם נט, ב ד"ה י"ח] וכו' קטדי
 הכי שמעון לטלטולי עצמות הראויין לכלבים כו' אע"פ שנתפיקו העצמות
 בשבת, אבל אם נתפיקו מערב שבת אפילו רבי שמעון מודה, וכחז בדברי
 משה [אה ג] הואיל ואין לו כלבים, ולדעת האורחים דבאין לו אפילו מצויים
 ויהיה אפילו חיי יהודה מודה. כמו שכתוב בגמרא [שם] קני' ב' וכן כתבו מוספות קב"ח א' ב"ה סטלסלין כ"ו [ע"ז] ופ"ח ו' יאדם השיב. עיין מוספות

3

הוא שבת ד"ה כח"ב
 ג'הוה [מימיוה]
 ר"ק כ"ו [אה ו]
 ר"מ [מרושנה]
 שבת מ"ו [ע"א]:
 ז' מותר לכנות
 או לנכנס מפני
 ז' ליתן כלי מחת
 ג'ין לקמן סימן
 [פס"ק וז"ל]:
 ה' [ומקבל]
 ע"פ ר"ב:
 שבת מ"ג
 [פ"ג]:
 י"ט שבת כו, כ"א:
 שם וכרתי יהודה
 [נל"ש שם פ"ג
 פ' סימן י"ט]:
 מדברי רש"י שם
 [לכ"ב] וזמכ"ר
 ז' כפרק כ"ו [שם]
 שם כ' כ' ד"ה אחר
 י"א"ש [שם]:
 ו"ט שם:

שיא א ע"י ידיהם. פירוש, שמינו אללו ומטלטלו עמו:
ב שיהפכנו. "ואם היה חי בין השמשות מותר לטלטל
 אחר כך המטה, ללא נעשה נכס" (הרא"ש שם פ"ג סימן י"ט) [פ"ק וז"ל],
 ועיין סימן [רע"ו] [רמ"ו] [פ"ק וז"ל] [פ"ק וז"ל].
 כתב דאפילו היה מת בין השמשות
 לא נעשה המטה נכס, דלפין המטה
 זריכה לתת, וכל עצמו אין זריך
 להטילו אללו על גבי קרקע, כדמנן
 [שם קנ"א]. ה' שומטין הכר מתחמיו:
 ג' באותו רשות. זה כתב הרב
 ג"י מדכתב הרמב"ם [שם כו, כ"א]
 ונפלה דליקה נחלר שיש בו מת,
 משמע להוילאו אסור, דליכא הכא
 בזיון המח כשנשרף, ומשום טעם
 דלא לא שרית ליה אחי לכזוי [שם]
 מה, ה' לא שריתן הולאה. וכל

שיא (א) זכ"ל זה באותו רשות. זה תמוה מאלו, דהא אחר
 כר"י משום בזיון לחוד התירו אפילו מרשות היחיד לכרמלית
 כו', וכאן יהיה אסור, אללו דוקא בלאותו רשות. וכבר כתב בלבוש
 [פס"ק בן שוהא טעום סופר, דודאי מותר אפילו לרשות אחר. וכן
 הוא עיקר, דהא טעמא בגמרא [שם]
 סוף מה, בן דלוי לא שרית ליה מחוץ
 שוהא כזול על ממו אחי לכזוי
 א"כ גם לרשות אחר יש הימנר מכה
 זה. גם מו"מ ז"ל [ג"ה עמוד שג' דטור
 ראשון] חמה על השו"ע כזה. וכראה
 לי דהאי וכל זה בלאותו רשות הכי
 פירושו, אפילו בלאותו רשות זריך
 לחפש אחר ההימנר שזכר כזה, ולא
 אחי לזיוקי דכרשות אחר אסור:

סימן שיא
 דיני מת בשבת [ושאר מטלטל מן הצד] * וכו' * עיפ"ם:
א * מת שמוטל במקום שירא עליו * [א] מפני הדליקה
 * [א] אם יש בכר או תינוק מטלטלו * [א] על
 ידיהם * [ב] ואם אין לו בכר או תינוק * אם יש לו שתי
 מטות מטלטלו על ידי * שיהפכנו * [ב] מטטה למטה דהוי מטלטל מן הצד * ואם אין לו
 לא זה ולא זה מטלטלו גמור * [א] * [ב] וכל זה * [ג] באותו רשות: * מת המוטל

נדרך פ"הם פ"מהריק"ש
 שיא * כ"ה * או תינוק, וכן אם הוא [וכו'] על גבי כר ואינו יכול לשמוט את הכר מחמתו, או שדרך לשמוט אצלו שחושש שאל יתקשה ולא יוכל לשמוטו יהיה כיון
 [מת]:
באר היטב

שיא (א) ע"י ידיהם. פירוש, שמינו אללו ומטלטלו עמו, [מ"א פ"ק וז"ל],
 עיין מה שכתבתי סימן מ"א [פ"ק מה]. מה שנהגין שאין
 מטלטלין את המת כי אם ע"י כזר או טיטק שיהיה שם מצדו יום אין להם
ביאור הגר"א

[לד] [בכ"ה ב] תיבה. נלמד מהג"ל [פ"ק וז"ל]:
שיא [א] [כ"ה א] [א] אם יש כ"י אם יש לו כ"י, כיון דלא שרי אלא משום דאי
 לא שרית ליה כ"י [שבת סוף מג, ב], אם יכול בהיתר או באיסור קל לא
 שריתן באיסור חמור, כמו שכתוב [שם] קניא אי טעמא דאין כ"י. [ב] ואם
 אין כ"י בשלילה, משום חששא הג"ל [פ"ק וז"ל], דהא אפילו טלטל גמור אינו
 אלא מדרבוב, הרא"ש [שם פ"ג סימן י"ט]: [ג] זכ"ל זה באותו רשות כ"י באותו
 רשות. אויל לטעמיה שפסק בסע"ף ב' בהרמב"ם [שבת כו, ב], טעם שלא התירו
 יוצא אם נידון העלמא כהאי גוונא הוי דבניעהו הוא פסידא רק לצורך דבר איסור צריך לנער, א"כ במה דשריתן בחוק ספר על כתיב משום דנפסק בכבוד שמים הקילו
 יותר, ונשום הכי רצו לרבות דאתי נמי ביחתיק, אבל אם נימא דגם בעלמא הרי היתר נמור ככהאי גוונא דפקי אי אפשר לנער א"כ כה בכך ריכול לנער, הא כדנינא הוא
 היתר גמור כההיא דהתם בדליקה דהמטמעות דהצלה גם על המטות שיופסד ע"י דליקה, א"כ רא א"י אפשר לנער. אמנם יש להחתי, דניקן דכתיבין להציל אף בטלטל
 בחצר שאינו מעורבת, ובכחאי גוונא כדנינא הוי צריך לנער אם לא משום כבוד שמים הקילו, וכמו דצריך לומר בלאו הכי לפוסקים [סימן שלח סוף ב] דפני פסידא בותר
 לטלטל המקצה, א"כ עיקר הראיה מטלטלו חצר שיופסד מעורבת, גם י"ל דבתניתין [שם קנ"ז, ב] שכתב קניו דבצילין תיק חספן אף אם נתן חספן לתוך המטות בשבת
 דבזה בתחלת שבת היה בסיס לדבר איסור לחוד, עיין מג"א סימן שלח סוף ב', אולם כלישנא דהוספות לא כושמע כן, דא"כ קיימיהם מעיקרא לא קשה בידי, ומוכח
 לכאורה שפיר דעתה דאף שיופסד דאיסור בניעהו מכל מקום צריך לנער. גם מלישנא דהב"י או"ח סימן שלח ד' [עמוד הקל"ב ד"ה וי"ט בשם הסמ"ג] שכתב ח"ל, והמרדכי
 כתב בכתב [שם רמז שעה] כתב כדברי הסמ"ג [לארין מה נמור קניו] דבותר מטלטל ע"י כזר ותינוק, וכן כתוב בהגהות מיימוניות [פ"ק קושטא, שבת] פ"ק [ג] [בג]
 [הלכה כח], וכן כתב בסמ"ק [סימן רפ"ב עמוד רצ"ו], וכן דם דבר כל בו שם [סימן לו, א], [ד' בשם (ת"ר) [ה"ר פרין] שאם תניו בערב שבת פת אף אם נתן חספן לתוך המטות בשבת
 בותר מטלטלה בשבת מפני הדליקה [ובאכת על"ע, הא אדרבה מדבר כל בו משמע דלא כהמרדכי והסמ"ג, דהרי היתרא דכזר או תינוק היינו להניח שם הכזר או תינוק
 בשבת, ואילו הכל בו הקיל להניח בערב שבת ומשעם דהוי בסיס גם לדבר המותר, וז"ל ע"י]. והרשב"א כתב בשו"ת [ח"א סימן תר"ל] לא אמרו אלא מצילין תיק חספן [עם
 הספ"ר כ"י שלא יתעב בהצלתן עד שיוציא חספן וינער התיק, וכן בכלכלה שיש בה פירות והאבן בתוכה שאם הם פירות דלא כושמי אסור לטלטלה עד שיענר האבן
 בתוכה, ותבה שיש בתוכה מטות כיוצא בו, עכ"ל הב"י, מדבר הב"י אלו מבואר דכדורי דצריך להצלה להמטות, כדריא דכל בו והסמ"ג, ועלה כתב הב"י והרשב"א בשו"ת
 הולק וסבירא ליה דאף בכהאי גוונא אסור הוי דלא מנטיי הפירות, ומשעם דמשום טלטלו הוא אף בחצר מעורבת, מהדוכה לכלכלה כליאה פירות, הרי מפורש דעת
 הרשב"א לאסור הוי דהפסיד בניעהו לדבר איסור, וכפי הנראה רבות מלגי הכל בו והרשב"א, דלכל בו בותר אף הוי ריכול לישול הפת ולנער המטות משום דהוי פסידא
 להמטות, ולהרשב"א אסור משום דבעי שיהיה פסידא לדבר מותר, גם מדברי הגהות אשר"י פ"ק כ"ה [שם פ"ג סימן י"ח] כושמיא רביטל כלי מחיטוב זכר, כתב דאם יש
 בכלי דבר מותר דלא אפשר לנער מותר ליתן הכלי תחת הג' לקבל המטות, דהא ירא ריכול לטלטלו אגב היתר, וא"כ כתב שם דבותר ליתן כלי תחת הג' של שעה,
 דהא ירא מותר לטלטלו בצורך לבקורו ע"י ניעהו השעה, ולא דמי [ד'לסמן] שבו שמינו רוצה להפסידו לשמן, עיי"ש, הרי דהנינו הוי פסידא להשמן ואף על פי כן
 אסור לטלטלו לצורך בקורו או שיש בתוכו דבר מותר אלא אם כן דבר מותר נפסד ע"י הניעהו, אולם מדברי שו"ת הרשב"א סימן צ"ג הוא דבר שיי"ע סימן רע"ט עי"ש
 ג' דמשעם דאם היה הלחם חשוב יותר מהשמן דמותר לטלטלו, אף דיכול ליקח הפת ולנער השמן, ועיין בגוף דברי הרשב"א דהמותרין רצו להקל אף במעט פת, ובכחאי
 גוונא כדריא אפשר לישול הפת כידו ולנער, והוא לא סת"ר דבריהם רק דבעינן שיהא היתר חשוב יותר, כושמע דכלאו חספן מותר, דלא מקרי אפשר לנער, משום פסידא
 דשמן, ולדינא, כיון דבהגהות אשר"י מפורש לאיסור, ודבר שו"ת הרשב"א הג"ל [מור"ם] [מור"ם] ג"כ זה, וגם דבר הוספות פ"ק כל כתבי הג"ל, שומעין להם להחמיר
 כיון דלא כושמיא מפורש בפוסקים לחתיר, כן גראה לענין בעוה"ז:

שיא (א) [בניא פ"ק ב] ואם היה חי בין השמשות מותר * פ"א"ש * אחר כך הסבחה, והיינו אחר שנתלך התם מחמתה, דאין מוקף לחי שבת. וכן סיכסו
פ"בשי י"רד

שיא (א) בניא פ"ק ב' רפ"י, הל"ל: [וכו] בניא פ"ק ב' רפ"י, הל"ל: ריטו בסע"ף כ"ז
מחזיקת השק"א

שיא (ב) כ"ה שיהפכנו כ"י. הלא נעשה נכס כ"י ועיין סימן כ"ה, ר"ל, דהשת
 הראי"ש כמו שכתב מ"א שם [פ"ק וז"ל], וכן כתב בסיומן ש"ח פ"ק ב'

ז' סהר"ש"א
 [שהיה בסוף א]
 ז"ל הר"י קה"ק, וכן
 ונפק לא ישרת, ואלו
 שבת שבת מן הולאה
 י"ה סוף ק"ו האוסר
 ז' [ש"ל] [מקטו
 ז' ד"ה מה מה כ"ו]
 טוב כיון שהקנינה
 ! י"ד עמ"ס י"ט
 ד"ה, משום דכר
 וכל סימן ק"ה"א:

ית והמרת
 [מה שכתבתי סימן
 פ"ד ד' [פ"ק וז"ל]:
 [פ"ק וז"ל] [כ"ה]
 ג"ה ממהדומה
 י"ה פ"ק וז"ל:
 ש"ש פ"ה"ג כ"ש
 ז"ל [ג] ונל"ש יוסף
 ד"ה לחמתן, אף
 נל"ש על הרא"ש שם
 דע"י שלל נל"ש כן
 ז"ל ע"י ונבארות
 ד"ה [על הרא"ש
 ד"ה ז"ל מרש"י
 ז"ל ד"ה שחילין
 ז"ל [מת]:

מהדורות פ"א
 וכן הגיהו פ"ר
 דעות שמש"ן י"ד
 נ"ש ס"ד, ומקור
 ש"ס:
מהדורות
 פ"א תק"ה:
 ז' מהדורות
 ז' מהדורות:
מהדורות פ"ה"ג
 תק"ה"ג:

ההצעות כריזצמאן
 גוונא גמרא שאלו חזק גמלא
 חכון. ורש"י

שם בנמרה דף ז'
[פ"ח]:

ציונים לרמ"א
(ריב"ש סימן תא):

יד אפרים

גיא חק ב כדאברין
דה בור. עיין בהגהות
דרכי לבבא בתרא [וכו]
ז"ל לענין כותב דקה
זולתין בתר בתרא, והיכא
ומסתבב כגומא כו, עיין
ס וכוונה דעה סוף סימן
ת"ט [בהגהות]:

חכמת שלמה

י"ד ה' כצא פת בפסח
בינו ובר דאוליגין בטר
תרא ובר. י"ב הנה
שדוהא קמא של העלמי
זוקק דבאר בתרא הו' מעט
חב, דמה י' קיבו במקום
ז' מתן, והנה טעם מלאכי
שה מפורשם לזכר
שפסות פקד' ט' דמסתבב
הנה דף [ק"י] [קמ"ג] כ"ח
ה משנה ש' ח"ל, ומשנה
ספיקא עברו עליו ימות
בשמי' אשילי הוא כל לשאל
ישום השנה הו' דמות היסוד
שומא, דליכא למימר בטר
שחל אוליגין, בין שקרוב הו'
ישום הנשמת יתר וכו'
י"ט, אש כן משמע דסי'
יאמן קרוב אוליגין בטר קרוב,
עדין מחוקק דהשתא, דאלים
כך נתן ע"ש, הו' ראה
לזכרית חזק סה':

שבועי שרד

ט' בנ"א פקיה בין
שד"א מצבו פחזיר
ע"י ש"רש"פ, כ"ל ט"ז

שלו לא חיישין לזה, וי"ן מיון שהוא
עגמו מחזיר עליו לשרפו. ועיין
סימן תרי"ב [סי' ו]: ו בתר
בתרא, נראה לי דאפילו משמח
בגומא נמי שרי, דהא מסתמא
דקה בלרענה עשר, כמו שכתב
רש"י [פסחים ג, א ד"ה נהר], ומאן
דכדיק בגומא נמי דדיק פ"כדל'
מרינן בנדה דף נ"ו [פ"ג], אש לא
שיס חרין המכוסה בקרשי המינה
(מוספות נדה שם ד"ה בגומא):

או ביום טוב כופה עליו כלי: [נהגן] (ו) וי"ן דאסור
(ה) לטלטלו וי"ן ביום טוב ושנמ: [ ]
ד י מצא פת בפסח בכיתו ואינו יודע אם הוא חמץ
או מצה מותר אפילו באכילה וי"ן דאוליגין ו בתר
(י) בתרא ואם הוא מעופש הרבה שאי אפשר לו
להתעפש כל כך משנכנס הפסח או ודאי הוא חמץ
ואם עברו מימי הפסח שנוכל לתלות שנתעפש משנכנס
הפסח עד עתה אם [אנו] ה' נזהרים לאפות בפסח פת חמה בכל יום תולין להקל אפילו
הוא מעופש הרבה שאנו תולים לומר כל יום אפה פת הם ונתנו עליו ולפיכך הרבה
להתעפש:

(ד) הרי זה דוחפו כו'. אכל לא
יעלטלנו, אפילו בחול המועד, דלמא
אחי למיכל: (ו) דאסור
לפ"מ כו'. פירוש, ע"י דמיסה
דקה, דהו' כמטלטל מן הנד,
ושמיה טלטול כמו שכתבתי סימן
ש"ח סעיף א' [סי' ג]:

פרי מגדים

משבצות זהב

[סימן] תרי"א [ד"ה ומ"ש אלא] להמגיד משנה [שכחת עשור א. בן והר"ן
[שבת כב, ב ד"ה גרסי] משמע קניבת ירק ממנחה ומעלה דיש פת
בסלו, הא קודם לא יגע, שמא יאכל, וההיא דמדיחה אשה יריה
במים ונותנת לחינוק [וימא עו. בן], באי אפשר ליקח מעצמו, ועל זה
כתב [המ"א שם] דחוקק להעמיד בכך, ועיין תרומת הדשן [סימן] קמ"ו,
כתב דאם לא כן הדחה אסור, והביא עוד [המ"א] מיומא י"ד [ע"א]
אף ל' יהודה דאונן כהן גדול אין מקריב גזירה דלמא יאכל, ביום
הכיפורים שרי דכולי עלמא לא אכלי, הוא הדין כאן דשרי ליגע.
ועיין פרי חדש [סימן תריב אות י' ולפי זה משמע המחנה בנדר,
אור זרוע [ש"ת סימן מט] דשרי, א"ע נזיר אסור ליגע כו' [פסחים מ,
בן על כן הקשה [המ"א] עוד דמה פריך ביום הכיפורים אונן לא
יקריב חקשי ליה מכל יום הכיפורים, ועל כרחק דידע המקשה דיום
הכיפורים לא יאכל דמתענה לגמרי, אלא הפירוש דכהן גדול אין
מקריב שמא יאכל לאו דעוסק בגניעה, דזה אינו, ועוד הא אין ראוי
לאכילה כך חו', אלא יטעה בדן שיסבור דמותו להקריב ולאכול
באנינות, דהדיוט אסור להקריב, ופריך [הגמרא] א"כ ביום הכיפורים
שמתה אשתו לא יקריב אונן דיטעה בדן יאכל אונן בשאר ימות
השנה, ומשני הכי השתא ביום הכיפורים וודאי לא יטעה דבלאו
הכי מתענה הוא ולא יטעה למיכל לחם הפנים וכדומה אם חל
בשבת, ואי דיטעה בשאר ימות השנה יש היכרא דאין מקריב. מה
שאיין כן אי יתירו בשאר ימות השנה להקריב, יטעה ויאכל, דיטעה
בדן, אבל לחוש מתוך שעוסק בגניעה, זה לא עלה על דעת המקשן
ג"כ, ואם כן מה טעם דהמגיד משנה והר"ן בקניבת ירק דאסור
קודם מנחה, ועל כרחק הטעם דעוסק לתקן לאכילה גזרו בתענית,
הא בגניעה בעלמא לא גזרו בתענית, הא כשאוכל כחמץ אסור אף
במגע, ויש לחלק בין ראוי לאכילה ובין קניבת ירק דאין ראוי כל
כך, ובסוף פרק י"א דמנחות [זט, בן] [א], יבואר אי"ה בסמוך, ועיין בתוספות ישנים ביומא [יד, א ד"ה אטורין] אטורדי וישכח מתוך צערו,
אם כן י"ל דפריך ביום הכיפורים כהן גדול לא יקריב ומשני כו'. ולפי מה שכתב רש"י ז"ל [שם ד"ה מי לאן] דבעינן דרך גדולה, קשה א"כ
אכתי מה פריך יום הכיפורים לא יקריב כשגירש ומתה אשתו, דהא וודאי לא יטעה בדן בשאר ימות השנה, דלאו אונן הוא דגירשה,
וצ"ע קצת, ולפי זה המתענה בנדר יום אחד בשנה, מן התורה הוה, או נשבע, אסור לתקן מידי דמאכל, ועכ"פ מה שראוי לאכול כך
אסור, וכמו שכתוב בירושלמי פרק ד' פסחים הביאו המ"א [סימן תריב שם], יע"ש בחלכה ד' על המשנה מקום שנהגו לאכול צלי כו'
דמשום הכי לחם הפנים כשחל יום הכיפורים בשבת מתחלקות לערב, וכל שכן מי שמתעסק לאכילה דאסור, אפשר לכולי עלמא אף
להר"ב בהג"ה [שם סעיף י', וכאמור, ועיין מג"א כאן [סי' ה', ואי"ה שם ובסימן תרי"ב [שם] יבואר עוד *]. ובסימן תקכ"ז [סעיף כ בהגו
וכ"א סי' כג] ובהלכות ראש השנה [סימן קצנז אשל אברהם אות א] מי שמתענה כו', יבואר עוד אי"ה: (ו) דאסור, עיין ט"ז, ועיין אליה
רבה [סימן] ש"ח אות ס"ב הקשה דברי הט"ז מסימן ש"ח אות י"ה לסימן ש"א אות ב', יע"ש, ועיין באר היטב [כאן סי' ה', ואי"ה
במג"א [אות] ה' יבואר בזה עוד:

חק יעקב

כן משמעות הטור, וכן מסיק הב"ח [ד"ה לשה] והמ"א [סי' ג]:
[ו] דאוליגין בטר בתרא, אפילו משתבח בגומא שאינה מכוסה
בקשים נמי שרי, דמאן דבדיק בגומא נמי בדיק, כן כתב המ"א
[סי' ו]:

מהצית השכ"ל

אשל אברהם

מוקפה, עיין מה שכתבתי בפרי לעיל [משננות זכ אה בן], ומה שכתב [גליה
רנה] כל שעה שנידו מותר, יש לחלק בין מוקפה [מתחמא*] מלאכתו לאיסור
כדומה, ובין זה שאסור בהנאה, עיין מה שכתב בפסחים ש"י [בת"א] [בט"ו
ס"ק] ג', וטוב שילך ישראל עם עכו"ם לשאלו, עיין בפרי ליונה דעה
[סימן] ל"ט כשפתי דעת [אה יא] כחנתי הרבה חידושי דינים בזה, עיין
ב"י [ד"ה כחוב בהג"ה] חמץ הפקר המונח בראשית הרבנים ומגנייה לכותנו
עובר כל יראה, דאף באיסורי הנאה ש"ך זכיה, ורמיה מעבודה זהו ריש
פרק כל הגלמים [מב, א] מצי אנביה קניא, ואי לא מכוין לכות אסור
מדברנן, עיין פרי חדש [אה א ד"ה נחם הרי"ש], והנה המוכר חמץ [ב] פסח
לישראל בשניהם מודין, אש לומר אדם יודע ונמן לשום ממנה ולא חליפי
חמץ, ועיין יורה דעה [סימן] קי"ט סעיף ג' וחומ"מ [סימן] ל"ד סעיף
ד', אם גול חמץ [ב] פסח ועבר פסח ומכר ואלל הלוקח, הרי הפסיד למוכר,
דיטול לומר הרי שלך לפניך, ואם ידע הלוקח מזה ד"ל דאין מחזיר המוכר
הדמים, עיין סמ"ע נחומ"מ [סימן] ל"ד [פ"ק] ו' * , ול"ע, ועיין שם:
ו בתר, עיין מ"א, מוספות נדה נ"ו ב' ד"ה בגומא, ועיין פסחים ו' א'
דכתב בתרא לקולא אף נשתמש רוב חמץ, ועיין פרי חדש [אה ד], והיכא
דליכא למחלי בטר בתרא אוליגין בטר רוב, הוא הדין במנחה, ועיין ר"מ
הלכות מעשר שני וטעם רבני פרק ששי הלכה י"ח מינה כו' מחלה למחלה
חולין, ול"ע הא ספק מורה לחומרא, ולכאורה הוה ספק ספיקא, והיינו
דודאי לו שלא שימש מעשר שני לבסוף, אלא י' בנדר, או שמת חולין
לבסוף, ולא"כ ספק ספיקא לקולא שמה שימש חולין לבסוף הוה ודאי חולין
כי נדק הכל, ואם מחלה לומר נהדדי עדיין שמה חולין, ולשיעמיה דמשס
אחד נמי הוה ספק ספיקא כמו שיראה היראה בפרק ג' מהלכות איסורי
ביאה הלכה כ' ונמגיד משנה שם, ועיין מוספות כותבות ט' א' [ד"ה ואן],
ועיין כסף משנה [מעשר שני] שם ופרי חדש כאן [אה ד] מוספות נדה
נ"ו ב' ד"ה בגומא, ול"ע * :

כך, ובסוף פרק י"א דמנחות [זט, בן] [א], יבואר אי"ה בסמוך, ועיין בתוספות ישנים ביומא [יד, א ד"ה אטורין] אטורדי וישכח מתוך צערו,
אם כן י"ל דפריך ביום הכיפורים כהן גדול לא יקריב ומשני כו'. ולפי מה שכתב רש"י ז"ל [שם ד"ה מי לאן] דבעינן דרך גדולה, קשה א"כ
אכתי מה פריך יום הכיפורים לא יקריב כשגירש ומתה אשתו, דהא וודאי לא יטעה בדן בשאר ימות השנה, דלאו אונן הוא דגירשה,
וצ"ע קצת, ולפי זה המתענה בנדר יום אחד בשנה, מן התורה הוה, או נשבע, אסור לתקן מידי דמאכל, ועכ"פ מה שראוי לאכול כך
אסור, וכמו שכתוב בירושלמי פרק ד' פסחים הביאו המ"א [סימן תריב שם], יע"ש בחלכה ד' על המשנה מקום שנהגו לאכול צלי כו'
דמשום הכי לחם הפנים כשחל יום הכיפורים בשבת מתחלקות לערב, וכל שכן מי שמתעסק לאכילה דאסור, אפשר לכולי עלמא אף
להר"ב בהג"ה [שם סעיף י', וכאמור, ועיין מג"א כאן [סי' ה', ואי"ה שם ובסימן תרי"ב [שם] יבואר עוד *]. ובסימן תקכ"ז [סעיף כ בהגו
וכ"א סי' כג] ובהלכות ראש השנה [סימן קצנז אשל אברהם אות א] מי שמתענה כו', יבואר עוד אי"ה: (ו) דאסור, עיין ט"ז, ועיין אליה
רבה [סימן] ש"ח אות ס"ב הקשה דברי הט"ז מסימן ש"ח אות י"ה לסימן ש"א אות ב', יע"ש, ועיין באר היטב [כאן סי' ה', ואי"ה
במג"א [אות] ה' יבואר בזה עוד:

[ה] דאסור ל"ב ב"ו, אף ע"י דחיפת קנה, כמבואר לעיל סימן ש"א
סעיף א': [ט] ביום טוב וישבת, ומהאי טעמא כשחל ערב פסח
בשבת, הנותר אחר ה' שעות כופה עליו כלי, אבל בשעה ה'
שמותר בהנאה ומאכיל לחיה ולבהמה ולעוף, מותר לטלטלו ג"כ,

שלחן ערוך

מכבוד קדושת אדונינו מורינו ורבינו הגדול
הגאון האלהי החסיד המפורסם
אור עולם מופת הדור
נזר ישראל ותפארתו קדוש ה'
מרנא ורבנא
מוה' שניאור זלמן נבג"מ

אורח חיים
חלק שני

הוצאה חדשה מסודרת מחדש ומתוקנת

ירושלים ת"ו תשנ"ג

הלכות שבת שח

רלג

9

ג ברייתא נ
 ודפי רש"י
 ד כרב אסי לעיל
 סעי' נ"א
 ה כשמאל
 ורשב"ג דסעיף
 נ' שכתבו התוס'
 ור"ש שם
 דה"ה הכא
 ו כמש"ל סעיף ג'
 בשם ר"ן
 מפרש"י
 ז שם בברייתא
 ח רש"י
 ט פרי"ח
 בברייתא דלעיל
 ועי' ס"י ש"א
 ס"ב
 י רבי יונה ר"ן
 כ עי' ב"י סס"י
 ש"א ומ"א שם
 ס"ק ס"ב מ"ש
 בשם הג"מ
 ל ממשנה מ"ט
 מ ברייתא שם
 ע"ב
 נ רבי יוסף שם
 ס תוס' שם ע"א
 דה טומן בשם
 ר"ח
 ע שם בשם רש"י
 קט"ז ב'
 פ ברייתא מ"ט
 ב'
 צ משנה קמ"ג
 ק במשנה וברב
 נחמן בגמ' שם
 ר תוס' שם ד"ה
 עצמות

המכבדת ואין צריך לומר שאסור לשבור ענף מן המכבדת שיש בשבירה זו עוד איסור אחר משום שבירת כלי כמו שיתבאר בס"י של"ז (סעיף ג') אבל כשמוציא ענף שלם אין בזה משום סתירת כלי שהרי זה דומה לכלי של פרקים שאין כפריקתן משום סותר אלא אם כן תקועים בחיזוק ואומנות כמו שיתבאר בס"י מן שי"ג:

נ"י פשתן סרוק וצמר מנופץ שנותנים על המכה אע"פ שלא חשב עליהם שיהיו מיוחדים למכתו אלא הניחם על מכתו דרך מקרה קודם השבת והסירם ממנה לאלתר מותר לטלטלם בשבת ליתנם על מכתו או לצורך אחר לפי שדברים אלו דרכם לייחדם למכה לכן הוכנו לכך בהנחה בעלמא וירד עליהם תורת כלי ואין צריך לומר אם חשב עליהם מבעוד יום שיהיו מיוחדים לתתם על המכה אע"פ שלא נתנם עדיין מעולם על המכה ו או אפילו לא חשב עליהם שיהיו מיוחדים ועומדים למכתו אלא חשב עליהם מבעוד יום להניחם עליה למחר בשבת בלבד ולמוציא שבת ישליכם ואין צריך לומר אם עשה בהם מעשה מבעוד יום להכינם לכך כגון שצבעם בשמן וכרכן במשיחה ו ואין איסור בהנחתם על גבי המכה בשבת משום רפואה שגזרו עליה משום שחיקת סממנים כמו שיתבאר בס"י שכ"ח (סעיף כ"ט) לפי שהם אינם מרפאים ואין מניחים אותם אלא כדי יסרטו הבגדים את המכה:

נ"ז וכן פשתן סרוק וצמר מנופץ שמניחים בעלי הקרחה בראשיהם כדי שיהיו נראים כבעלי שער אע"פ שלא חשב עליהם שיהיו מיוחדים לכך אלא הניחם על ראשו דרך מקרה פעם אחת בחול מותר לטלטלם בשבת להניחם בראשו או לצורך אחר ואין צריך לומר אם חשב עליהם מבעוד יום שיהיו מיוחדים לכך אע"פ שלא הניחם בראשו מעולם או אפילו לא חשב עליהם שיהיו מיוחדים ועומדים לכך אלא חשב עליהם מבעוד יום להניחם בראשו למחר בשבת בלבד ולמוציא שבת יסירם ממנו ויעשה לו אחרים ואין צריך לומר אם עשה בהם מעשה מבעוד יום להכינם לכך כגון שצבען לנוי וכרכן במשיחה וכל זה להניחם בראשו בכיתו אבל לצאת בהם לרשות הרבים יש אוסרין אלא אם כן עשה בהם מעשה שצבען או שכרכן ואם לאו לא יצא בהם אלא אם כן הניחם בראשו פעם אחת מבעוד יום אבל מחשבה וייחוד אין מועילים אלא לענין טלטול ולא לענין הוצאה לפי שכיון שלא הניחם בראשו מבעוד יום וגם אין בהם מעשה המוכיח שהם מתוקנים לכך הרי זה נראה כמערים להוציאם בראשו משא"כ בפשתן וצמר שעל גבי המכה הרי מכתו מוכחת עליו שהוא צריך להם ואינו נראה כמערים אע"פ שלא הניחם עליה מבעוד יום:

נ"ח עורות מ בין עבודין בין שאינן עבודין מותר לטלטלן מפני שראויין להסמך ולשבת עליהם ויש תורת כלי עליהם בין שהם של בעל הבית בין של אומן המעבדן ומוכרן שאף הוא אינו מקפיד עליהם להסמך ולשבת עליהם ואינו חושש שמא יפחתו דמיהם ע"י כך כמה דברים אמורים שמותר לטלטל עורות שאינן עבודין כשנתייבשו כבר אבל כשהם לחים אינם ראויים להסמך ולשבת עליהם אלא מדוחק ואין דרכם בכך ולכן אין עליהם תורת כלי בשביל כך ואסור לטלטלם ויש מי שמתיר אף בלחין של בהמה גסה ואוסר של בהמה דקה אף ביבשין מפני שאינן ראויין להסמך ולשבת עליהם מחמת קטנן והעיקר כסברא הראשונה כמו שיתבאר בס"י מן שי"ד וסימן תצ"ט (סעיף ט')

נ"ט נסרים של בעל הבית מותר לטלטלם ושל אומן אסור מפני שהוא מקפיד עליהם מלהשתמש בהם שום תשמיש שלא יתקלקלו והרי הם מוקצה מחמת חסרון כים ואם חשב עליהם מבעוד יום ליתן עליהם פת לאורחים בשבת או שום תשמיש אחר מותר לטלטלם:

ס' מותר להעביר מעל השלחן פרורין פחותים מכזית אף שאינן עומדים לאכילת אדם אלא לבהמה או לעופות וכן עצמות ישראויים לכלבים וקליפי פירות שראויות לבהמה כגון שרביטים של קיטנית שהקיטנית גדל בתוכה וכל כיוצא בהם מותר להעבירן מעל השלחן מפני שמותרים בטלטול כשאר מאכלי בהמה ואף על פי שנתפרקו

שב עליהם
 דין לצורך
 של חריות
 כן ונעשה

רבות בחול
 לפנותם
 שאר עצים
 לפיכך לא
 אלא אם
 כדי שיהיו
 תורת כלי
 יהם למחר
 לטלטלם
 דרם מותר
 ולא עשה
 ד ואף אם
 יד הוא
 בכל ענין
 דרום:

את הדלת
 תשמיש
 בת אין זה
 שנתייחדו
 ליהם תורת
 לכך שאז
 יים בכיסוי
 אכן לייחד
 לתשמיש
 ת זו בלבד
 בכך לפיכך
 בה כבר
 בת זו:

בה אע"פ
 תה קשורה
 חה ליקטם

ובים מותר
 כלי גמור
 יום אבל
 זו מתקנו
 ר שמתקנו
 (סעיף י"ו)
 כך שעל
 מכבדת

ש דלא כטי"ז
 ט"ק י"ח ועיין
 כאר היטב
 שהט"ז חזר בו
 כסימן ש"א
 סק"ב
 ת"כ"י ממשמעות
 הסמ"י
 א רא"ש
 בתשובה לפי
 ב"י
 ב ב"י ומכאור
 כס"י ש"ט ס"ד
 וסעיף ה'
 ג משנה קכ"ו ב'
 ד ברייתא קכ"ח
 ע"א וכת"ק
 ה מ"מ פכ"ו
 הלכה י"ח
 ו מ"א סקנ"ג
 ז רמב"ם פכ"ו
 הלכה ט"ז
 ח שם וכת"ק
 דרשב"ג
 בבב"יתא קכ"ח
 הר"ן
 להר"ף
 והרמב"ם דלא
 פליג את"ק
 דמתני' אלא מר
 כי אתריה כו'
 ט רב אשי שם
 י כת"ק שם
 וכסמ"מ מתני'
 קכ"ו ב'
 כ מ"א סקנ"ד
 ל ברייתא קכ"ח
 ע"א שם
 מ גמרא קמ"ג
 א'
 נ תוס' ר"ה
 שמואל והרא"ש
 ור"ה
 ס מ"א סקנ"ה
 ע רמב"ם פכ"ו
 ה"ט
 פ רב ששת שם
 צ ר' זכריה בן
 אבקולס שם
 ק מגיד משנה
 שם

שנתפרקו העצמות מהבשר והקליפות מהפירות בשבת עצמה והרי הן נולדו כמו שיתבאר
 בס"י תק"א (סעיף ט"ו) אין בכך כלום שהנולד מותר בשבת אבל ביו"ט יש להחמיר בנולד
 ולהזהר שלא להעביר מעל השלחן אלא כמו שיתבאר ואם אין הקליפות ראויות לכהמה
 כגון קליפי אגוזים שקדים וכיוצא בהן שהן אסורות בטלטול כעצים ואבנים אסור להעבירן
 מעל השלחן בין בידיו בין בדבר אחר שבידיו כגון לגררן בסכין וכיוצא בו ולא התירו
 טלטול ע"י דבר אחר אלא כשדבר האסור כבר הוא מונח על דבר המותר והוא מטלטל
 בידיו הדבר המותר והדבר האסור מיטלטל עמו מאליו כגון שמנער בידיו את הטבלא או
 את המפה שהקליפות מונחות עליה כבר והן ננערות ג"כ ונפלות מעליה מאליהן
 שהטבלא לא נעשית בסיס לדבר האסור הואיל ולא היו הקליפות מונחות עליו בבין
 השמשות שהוא תחלת כניסת השבת משא"כ כשמגררן בסכין אינן מיטלטלין מאליהן אלא
 הוא מטלטלן ע"י הסכין שנעשה לו כיד ארוכה: **ל**

סא וְאִסּוּר לְהַגְבִּיחַ הַטַּבְּלָא או המפה עם הקליפות שעליה ולטלטלה במקום אחר אלא
 צריך לנערן ממנה מיד ואע"פ שדבר המותר הוא שמטלטל ונושא בידיו במקום אחר
 ודבר האסור מיטלטל עליו מאליו מכל מקום לא התירו לטלטל מוקצה ע"י דבר אחר
 טלטול גמור כל שאפשר לנערו ממנו מיד שהניעור אינו טלטול גמור ע"י דבר אחר
 שכלאחר יד הוא ו' ואם יש פת על הטבלא או על המפה שהקליפות עליה מותר להגביח
 עם הכל ולטלטלה לכל מקום שירצה מפני שהקליפות האלו הן בטלות לגבי הפת:

סב וְאִם אֵין עַל הַשְּׁלַחַן אֲלָא קְלִיפּוֹת אֱלוֹ או שאר דברים שאינם מאכל לכהמה מכל
 מקום אם הוא בענין שאין הניעור בלבד מועיל לו כגון שהוא צריך להשתמש במקום
 השלחן בענין שאם ינערן ממנו כאן ויפלו לארץ כאן לא יוכל להשתמש שם בארץ מה
 שצריך לו מותר לסלק השלחן למקום אחר אע"פ שהדברים המוקצים מונחים עליו שכיון
 שהוא לא נעשה בסיס להם הרי הוא מטלטל דבר המותר ודבר האסור מיטלטל עמו
 מאליו:

סג חֲבִילֵי קֶשׁ וְחֲבִילֵי עֲצִים רְכִים אִם הוּמַיְנִים לְמַאֲכַל כַּהֲמָה מוֹתֵר לְטַלְטֵלם אֲפִילוּ הֵם
 גדולים הרבה ו' אבל סתמן להסקה הן עומדין ואסור לטלטלם ו' ובמקומות שסתם קש
 אינו עומד להסקה אלא למאכל כהמה או לשכב עליו מותר לטלטלו:

סד כֹּל דְּבַר שֶׁהוּא רְאוּי לְמַאֲכַל מִיֵּן חַיָּה וְעוֹף הַמַּצּוּיִים מוֹתֵר לְטַלְטְלוֹ וְאֲפִילוּ אִינוּ רְאוּי
 לרוב מיני חיה ועוף כגון החצב שאינו ראוי אלא ו' לצביים והחרדל שאינו ראוי אלא
 ליונים מותר לטלטלם במקום שהצביים והיונים מצויים דהיינו במקום שדרך סתם בני אדם
 לגדלם ורגילים בכך ולא די במה שמצויים אצל השרים בלבד:

סה וְדָבָר שֶׁאִינוּ רְאוּי אֲלָא לְחַיָּה וְעוֹף שֶׁאִינֵם מַצּוּיִים בְּאוֹתָהּ הָעִיר ו' אִם יֵשׁ לוֹ מְאוֹתוֹ מִיֵּן
 חיה או עוף מותר לטלטל המאכל הראוי להם ו' ואם לאו אסור ולכן אסור לטלטל
 העצמות כ' במקום שאין כלבים מצויים כגון אם שוכת בשדה או במלון שאין שם כלב בין
 שנתפרקו מן הבשר בשבת בין שנתפרקו מערב שבת ו' ועצמות קשים כל כך שאף לכלב
 אינן ראויין אסור לטלטלן בכל מקום כעצים ואבנים:

סו גְּרַעֲיָנֵי תַמְרִים בְּמַקּוֹמוֹת שְׁדֻרְכָם לְהַאֲכִילָן לְכַהֲמוֹת מוֹתֵר לְטַלְטֵלן ו' ומכל מקום אדם
 חשוב צריך להחמיר על עצמו שלא לטלטלם אלא על דרך שינוי כגון שיניח אצלם
 תתיכת פת או שאר דבר המותר בטלטול ויטלטלם יחד ו' לפי שבמקומות הרבה אין
 מאכילים אותם כלל לכהמות לכן יש לו להחמיר בהם אף במקום שמאכילין:

סז כֹּל הַקְּלִיפִין וְהַגְּרַעֲיָנִין שֶׁאִינֵן רְאוּיִין לְכַהֲמָה אוכל את האוכל וזורקן ו' בלשונו
 ו' לאתוריו ולא יזרקם בידיו ו' וגם לא יזרקם בלשונו לפניו ויסמוך בדעתו
 שכשיהיו

שכשיהיו הרבה מו
 שיתבאר לנ

סח בֶּשֶׁר חַי אֲפִי
 שיש בני אדם

ביו"ד סי' ס"ז) ו'
 דברים כיוצא בו כג
 לאכילת אדם למה
 שמסרי

סט דָּג מְלוּחַ מוֹ

ע"י בשר של נכרי

ע"א קמיע שאינו ו
 תכשיט עליו ו

שהוא של כתב בין
 לענין איסור הוצאו

עב' כל דבר מטונג
 היו בחצר שהו

לתוכה תדיר שזהו
 לבית הכסא ו' אפיל

אם הם כמבוי במי
 אחרת שאינו דר ש

אם יש בו טינוף
 שנכנסים ויוצאין ו

אלא אם כן יושב ו'
 עליהם כלי שהכלי

(סעיף ט') ואף אם
 לתרנגולין אסור לו

כשהוא עומד כך ו'

עג גרף של רעי וע
 להחזירם לבית

פ' עד שאינם ראויים
 ראוי לכסות בו כלי

עליהם היום ק' מור
 ראויים עדיין לכהנ

האסור בטלטול ע"י
 ש"א (סעיף ו') פ' מכ

הבריות והוא הדין
 בכל ענין ע"י נתי

להוציא בהם צואה
 הוא חשוב קצת וי

עד וכל זה כשכב

ז משנה מ"ט
 ע"א
 * ע"י
 פס"ד ח"ג דף
 כ"ב ע"ג
 ח טו"ט ע
 ט רש"י שם
 ד"ה נוטל
 י מ"א סק"ה
 כ רל"ו

כ כשטמן בדבר שאסור לטלטלו ובא ליטול מהם הקדרה בשבת כיצד הוא עושה * אם כיסוי הקדרה מגולה * מקצתו מההטמנה אוהז במקצת המגולה (כ) ומסירו ואף * שההטמנה המוקצה מונחת עליו אינו נעשה כסים לדבר האסור לפי שאין הכיסוי משמש כלל להטמנה אלא לקדרה ואוהז בראשי דופני הקדרה שנתגלו מתחת הכיסוי ומוציא את הקדרה כולה מההטמנה ואם אין הכיסוי מגולה כלל אם יכול לתחוב כוש או סכין (ג) בתוך * הכיסוי ולהגביהו ולהסירו מהקדרה הרי זה מותר ואף שמטלטל ההטמנה ע"י הכיסוי אין בכך כלום שטלטול מן הצד הוא ואינו טלטול כמו שיחבאר בס"י שי"א (סעיף י"ד):

במה

קונטרס אחרון

לא מיירי בטמן בהם ודו"ק) אלא ע"כ צריך לומר דהכא שאני דקפיד עליהו וכוה ליה מוקצה מחמת חסרון כים ואף אם חימני לומר דמוקצה מחמת חסרון כים נמי כגי נעשה זו מכל מקום מעשה הדא לא עבדא תרחי לאעיוולא תורת כלי ולאפוקי ממוקצה דחסרון כים דמחשבה גרידא לא מהני למוקצה מחמת חסרון כים דכיון דקפיד עליהו טודאי לאו אורחיה לייחודיה להכי וככהאי גוונא לא מהניא מחשבה עיין ס"י ש"ח"ו וכן משמע בהדיא ס"י ס"ו ס"ו בהג"ה דנעינין מעשה ע"ש נמג"א"ו ולא דמי לנסרים של אומן משום דלא אחעביד בהו מעשה של הקלחה אי נמי משום דליהו הוא דקפיד אכל בעל הבית דלינהו רובא דלינשי לא קפדי ונמלאת קפידתו בזה ע"י מחשבתו שהשב עליה למוכרה לכן היא נפקת ג"כ ע"י מחשבה בעלמא כמ"ש המגיד משנה והשלטי גיטריס"י מה שאין כן דרובא דלינשי מקלי להו לפהורה כשעדיין לא עמן בהם ואף לר"ן דפליג צריך לומר דמדה בנסרים שאני לענין אורחיהו לייחודי דכיון שמגד עמם ראויות לייחודי להשמיש כמו של בעל הבית אלא שהאומן מקפיד עליהם לכן נפקע ע"י מחשבתו כמו בחירות ולא פליגי אלא צמידי דאורחיה דקפידא ליה דכל שכן הוא (ומיהו ממה שכתב האחרונים גבי סכין של מילה דאסור להחזירו לביהו אלא אם כן עודו בידו עיין מג"א ס"י של"א"ו שכתב כן בשם הרמב"ן ורבינו ירוחם אף שמתאמתל היתה דעתו להחזירו לביהו לא מוכח מידי דגבי מוקצה מחמת חסרון כים לא מהני מחשבה בעלמא דהאם לא חשב עליו להשתמש בו כלום עיין ב"י ומג"א סימן ש"ח סק"ה):

(ב) ומסירו כו'. זהו כוונת הש"ע"ו שדרכו לקצר לשון הטור וכאן הוסיף דהיינו לומר כו' ואע"פ שהם עליה כו' ר"ל דלא חימא דוקא שיטה הכיסוי על כדו כדי לנער מעליו המוקצה אלא נוטלו בידו ואע"פ שהם עליה לא איכפת לן בה וכן דנין דהא כל דלא נעשה בסיס דינו כשוכח או כאלו נעשה בסיס לאסור ולהיתר דכל כהאי גוונא צריך למקומו מטלטלן ועדין עליו כמבואר בס"י ש"ט ס"ג וס"ה ואין צריך לנער כלל ומ"ש במשנה"י והן נופלות אורחא דמילתא קמני עיין ברמב"ם בפירושו המשנה ובר"ה פ' י"ו"ו משמע דההטמנה שקביעות הקדרה קאי שנערה ע"י נטילת הכיסוי מעל הקדרה לפי פירושו ופירושו ר"ת"י שהקדרה בלועה בכיסוי והכי ק"ל לדעת המג"א בס"ק ט' שהעתיק מהר"ן"י שכתב כן לפירושו ה"ר"ה ומ"ש הט"ו"י כאן לע"ג:

ד

(ג) בתוך הכיסוי כו'. כן הוא בהדיא בשלטי גיטריס"י וכן משמע בהדיא בגמרא"י ופוסקים וטור ושו"ע סוף ס"י שי"א גבי פגה שטמנה בהן ומשמע בהדיא דאסור לנער התבן כגוה וליטול הפגה בידים דל"כ למה ליה כוה וכדכר שראשן חד ידחפנו בקנה או בדבר אחר אלא ודאי דדוקא קמני והן ננערות מאליתן אכל לא שיטלטלם הוא ע"י דבר אחר וכן משמע בהדיא בר"ף ור"ן סוף פ' ט"ו"י גבי לואה וכן משמע בהדיא בס"י תמ"ו"י וכן כתב הט"ו"י סה"י ובס"י שי"א סק"ג וזהו גם כן כוונת החוס"י שהביא המג"א בסק"ח ומ"ש חילך וחילך היינו לאפוקי אם ע"י דוחק החוזרת הקדרה היה המוקצה מתחלש ומתרחק לדדים מאליו בלא שירחיקנו הוא בידים על ידי הקדרה וכן הוא בהדיא בחוספות ור"א"ש ור"ן"י בשם הראב"ד ורשנ"א סוף פ"י ובר"ן פ"ב דביצה"י ומגיד משנה פ' (כ"א) [כ"ה הט"ו"ן] דלטול על ידי דבר אחר לא שרינן לה אלא משום כבוד יו"ט לדעת הר"ן פ"ב דביצה ומ"ש הט"ו"ן ס"י ש"ח סק"ח לע"ג וכן משמע בהדיא מלשון הרמב"ם פכ"ה"י ומלשון הר"ן שהובא בב"י ס"י שי"א לפסק הלכה שכתב ודבר המותר הוא שמטלטל אלא שאי אפשר לו לטלטלו אלא אם כן יעלטל עמו המוקצה בטלטול מן הגד כו' ובר"ה פ"ן"י"ג מבואר דהיינו מן הגד של היתר ע"ש אכל כאן עיקר טלטולו הוא דבר האסור ואינו מטלטל מן הגד של היתר אלא מטלטל דכרכו על ידי היתר שהיתר נעשה לו כידא אריכתא דלקיחה על ידי דבר אחר שמה לקיחה בס"י חרנ"א"י ולא דמי לאכזן שעל פי החכמה שמוחת להגביה"י לפי שמכיון שהחכמה לא נעשית בסיס לאכזן אם כן היא חשובה בפני עצמה והוא מטלטל אותה בלגדה שהיא דבר המותר ואינה משמשת כלל להאסור וגם היא אינה מטלטלת את האכזן אלא הוא מיטלטל מאליו (ומגמרה ריש פרק נוטלי"א לא קשיא מידי דלא מצריכים געושים אלא משום דאין צריך למינוק כמ"ש החוס"י סה"י ודו"ק) וכן גבי מה שנמטה שצריך למקומו שמכיון שהמטה לא נעשית בסיס למת אם כן היא חשובה בפני עצמה והוא מטלטל אותה בלגדה ואינו חשוב כמטלטל את המת על ידי המטה כיון שהיא חשובה בפני עצמה ואינה משמשת כלום למהת שאם היתה משמשת לו היתה בסיס לו

ג כמה דברים
 אם גם הכין
 מההטמנת המוד
 ומוציאה משם
 הכיסוי המוקצד
 וההטמ
 ד הטומן בקופה
 כל זמן שלו
 הגומא אסור לו
 דומה לטלטול ו
 אינו מתכוין אי
 בלברו שלא תה
 ע"י הקדרה ש:
 מושב הקדרה א
 לא תתקף
 ה' הגותנים אבו
 מותר לטלטל
 בשבת צריך שייו
 ומשליכן ולפיכך
 המונחים
 יום טוב שחל
 ביו"ט מפני ש
 להתיר להטמין
 סופריו
 תנור * שמניחים
 סתימה בשבת כ
 לקרקע מכל מקום
 אלא שחכמים הו
 נעשה שם לקיום
 שריקת התנור שלא
 יש י מחמירים ו

(ד) יש להתיר כו'.
 דרכי משו
 138 ג' ע"א ד"ה תנו: 39 ס' ע"א

(13) סעיף י"ד: (14) סק"ה: (15) כ"ב ע"ב: (16) סק"ה: (17) סעיף א': (18) כ"ט ע"א: (19) כ"ז ע"ב: (20) ג"א ע"א
 תוס' ד"ה אר: (21) כ"ג ע"ב ד"ה וכן: (22) סק"ב: (23) כ"ג ע"א אר: ג': (24) קב"ג ע"א: (25) מ"ה ע"ב: (26) סעיף
 ג': (27) סק"ד: (28) ג' ע"ב ד"ה הכל: (29) פ"ד ס"י י': (30) כ"ג ע"א: (31) י"ב ע"א ד"ה וכתב: (32) פ"ד: (33) כ"ז
 ע"ב: (34) סעיף ד': (35) קב"ה ע"ב: (36) קמ"ב ע"א: (37) ד"ה וישידינהו:

הלכות שבת רנט

פא

ג כמה דברים אמורים בכיסוי קדרה שיש תורת ל כלי עליו ואינו מוקצה מ אבל
 אם גם הכיסוי הוא דבר המוקצה אם מקצת דופני הקדרה מגולים כל כך
 מההטמנת המוקצה עד שיכול לאחוז שם בידיו הרי זה אוחז שם ומגביה הקדרה
 ומרציאה משם וההטמנה גופלת מעליה מאליה ואח"כ מנערה עד שיפול מעליה
 הכיסוי המוקצה י שהקדרה לא נעשית בסיס להכיסוי ולההטמנה לפי שהכיסוי
 וההטמנה הם משמשים להקדרה לחממה ואין הקדרה משמשת להן :

ד הטומן בקופה מלאה מוכין שאסור לטלטלם והוציא משם הקדרה ע"ד שנתבאר
 כל זמן שלא נתקלקלה הגומא יכול להחזירה פ לשם ע אבל אם נתקלקלה
 הגומא אסור להחזירה לפי שמטלטל המוכין המוקצין ע"י החזרת הקדרה ואינו
 דומה לטלטול ההטמנה ע"י הכיסוי שההטמנה מיטלטלת מאליה ע"י הכיסוי והוא
 אינו מתכוין אלא לטילטול הכיסוי בלבד אלא שאי אפשר לו לטלטל הכיסוי
 בלבדו שלא תהא ההטמנה מיטלטלת עמו אבל כאן הוא מטלטל ההטמנה בידיים
 ע"י הקדרה שצריך פ לסלק ההטמנה אילך ואילך כדי להרחיב הגומא מקום
 מושב הקדרה אבל לכתחלה יכול להוציא הקדרה על דעת להחזירה אחר כך אם
 לא תתקלקל הגומא ואין חוששין שמא יבא להחזירה אף אם תתקלקל :

ה הנותנים אבנים ולבנים סביב הכירה צריך שייחדם לכך לעולם כדי שיהא
 מותר לטלטלם בשבת וכן עצים העומדים פ להסקה שסותמים בהם פי התנור
 בשבת צריך שייחדם לכך לעולם שהרי כל זמן שלא ייחדן לכך אינן חשובים לו
 ומשליכן ולפיכך אסור לטלטלם אם לא שמצניען ומייחדן לכך ומכל מקום אותן האבנים
 המונחים על גבי הכירה אין צריך ייחוד בפירוש שמן הסתם הם מיוחדים לתשמיש :

ו יום טוב שחל להיות בערב שבת אסור להטמין חמין לשבת באבנים שאסור לצדד ר אבנים
 ביו"ט מפני שדומה לבגין ומכל מקום אם אין לו במה להטמין כי אם באבנים (ד) יש
 פ להתיר להטמין בהם מפני שאין כאן בנין קבוע אלא בנין עראי ואינו אסור אלא מדברי
 סופרים ומשום כבוד שבת לא גזרו כיון שאי אפשר לו להטמין בענין אחר :

ז תנור פ שמניחים בו החמין לשבת וסותמין פיו בדף ושורקים אותו בטיט מותר לסתור אותה
 סתימה בשבת כדי להוציא החמין ואע"פ שהתנור מחובר לקרקע ואסור לסתור בנין המחובר
 לקרקע מכל מקום הואיל ומן ה התורה אין איסור אלא כשסותר גוף הבנין אבל לא כשסותר פתחו
 אלא שחכמים הוא שגזרו שלא לסתור דלתות של בנין המחובר לקרקע ולא גזרו אלא כשהדלת
 נעשה שם לקיום לאיזה זמן שלא היה בדעתו על מנת לסתור בשבת והרי זה נראה כסותר אבל
 שריקת התנור שלא נעשית כלל לקיום אלא לשמור החום לפי שעה ולסותרה למחר לא גזרו עליה
 ויש י מחמירים שלא יסתור אותה ע"י ישראל אם אפשר ע"י נכרי וכן אם אפשר ע"י

קטן

קונטרס אחרון

לו משא"כ כאן שהכוש או הקדרה משמשים לטלטל ההטמנה הרי זה טלטול ע"י דבר אחר כדרכו ולא מן הזד של הימר שהיה נעשה
 כדא אריכתא דדיה משא"כ בטלטול הקש ע"י גופו כשצריך למטה להר"ן דליכא למימר הכי הו עיין טלטול ע"י דבר אחר שלא כדרכו
 ודמי ממש לטלטול מן הזד של הימר דשרי צריך למקומו להר"ן ולכן הוסיף הר"ן גבי טלטול על ידי גופו שהוא כלאחר יד משום דנלאו
 הכי לא דמי לטלטול מן הזד ומהאי טעמא נמי שרי לעשות שכל באזור נרגלו שמפניהו לכאן ולכאן כמ"ש הר"ן בריש פ"ה"ש וע"ש
 במלחמות וזמנא ריש סי' ש"ח"י משום דהו כלאחר יד דאין דרך טלטול בכך אצל ע"י דבר אחר שבידו דרך הוא לטלטל וכהאי גוונא
 ממש מלינו בין נפך ביו"ד סי' קכ"ד"ט דנייעה ושכסוך ע"י דבר אחר שבידו מיקרי שכסוך כדרכו אפילו לענין ניסוך ואומר כהנאה לכולי
 עלמא וכ"ש לענין טלטול בעלמא אצל ע"י רגל רבו המחמירים שם וכן היכי דאוריך אורוקי דדמי ממש למת המיטלטל ממטה שרי החם
 כהנאה לכולי עלמא דאין דרך שכסוך בכך :

(ד) יש להחיר בור. הש"ע"י כחז דעת האוסר בלשון יחיד ודעת המחיר בלשון רבים לאשמעינן יחיד ורבים הלכה כרבים וכן פסק
 דרכי משה"י ועוד דלכבוד שבת כהאי גוונא סמכינן דרענן יחיד במקום רבים עיין ש"ך יו"ד סי' רמ"ב"י :

(38) ג' ע"א ד"ה תנו: (39) סק"ז: (40) סעיף י"א: (41) סעיף ב': (42) אות ב': (43) בהנהגת אריה:

רא
 (ב)
 פי
 יה
 הרי
 רו
 רם
 פא
 כלי
 היה
 י"ש
 על
 י"י
 הם
 של
 היה
 ה'
 חת
 יל
 נה
 זמן
 י"ן
 ה'
 ק'
 סי'
 כר
 יכן
 י"א
 ה'
 ש"
 חר
 שון
 לו
 אצל
 לו
 לפי
 היה
 ידי
 מו
 על
 י"ם
 י"א
 י"ף
 י"ז

כלי מהיבנו, אלא הכא משום שצידו להפריחם, ונראה לאסור לנער האפרוחים שאם היה מותר לנער, לא חשיב מוקצה כלל, דאף צביה עלי כל צבי"ש חנן מעות שעל הכר מנער, והכר מותר, ואף לר"י שרי, ואע"ג דאסור לטלטל בעודן עליו, מ"מ כיון דמנער ומטלטלו לא חשיב מוקצה כלל, ולא דמי לאפרוחים שע"ג הסל דלריך הפרחה, ואסור לנער, והא דאסור לנער האפרוחים מיירי בלא הקפיד עליהם שיהיו על הסל כל השצח אבל אם היה דעתו להפריחם מותר לנערם לדעת החו"י.

(ז) נ' ב' חוד"ה מקצה, ושמואל סבר כרבנן כו', ע"י מברש"ח ומהר"ם דדבריהם לפי מאן דמפרש טעמא דהני אמוראי משום עלטול מן ה'ד, וע"כ שמואל כרבנן דרשב"ת ואפי"ה דהא ושלפה והדר דלה שרי, אע"ג דלא אפשר בלא מזוז עפר, מ"מ לא חשיב עלטול מן ה'ד אלא יעור, אבל בלא שלפה שהיא בחזק חשיב עלטול, וה"ל מחלקין בין פוגלג ממטה למעלה דאסור למקלח עליו מגולין דשרי, וכמש"כ הו"י עירובין ע"ז ב' ד"ה מקלח, ופגה טעמיה בחנן וחררה גחלים דאמר לקמן קכ"ג א' דשרי לרבנן במקלחן מגולה החם לא שייך דלה ושלפה דחנן וגחלים לא מהדקי אהדדי ועדיף מזה ושלפה, וכן פ"י הגרע"ה צדור"ה, ומש"כ עוד הגרע"ה צבי"חור דברי החו"י מ"ד א', דס"ל דמח"י דהיתה צין החציוח מגביהה ומטעה על זדה אחיה כרשב"ת ולא כרבנן ולדבריו גם הא דחנן ר"פ נוטל כלכלה והאבן בחוכה ונוטלין תרומה עמאה עם דטהורה ג"כ כרשב"ת וכן הא דאמר שם ר"י אומר היתה מונחת באור כו' וכן הא דאמר שם לנורך מקומו מעלטלו ועודן עליו הכל כרשב"ת ור"י דאמר פוגלג ממטה למעלה אסור פליג על כל זה, וזה הימא, ובסוגין קמ"ח א' אומר הנייה דלא כר"י ולא קאמר מהני מח"י דפי' נוטל, ומה שדקדק כן מ"ל החו"י לא ידענא שום הכרח דצדריהם דפליגי אהא דפי' צפי' כל הכלים, וכל דצריהם הוא רק צניעור אבל לא בעלטול וכ"מ דצדריהם צניעורין שם, אבל בעלטול ובהגבהה שפיר י"ל דמוניה ע"מ ליעלו בשצח אסור.

(ח) ביצה ל"ה ב' מהי בית מלא פירות שנפחת נוטל ממקום הפחת, כ' רש"י דלא חשיב מוקצה כיון שאין הפחיתה רק מדרבנן כמו בעבל שאם עבר ותיקנו מחוקן, וזכור הקשו מסל הכפוי לפני האפרוחים ומעות שעל המטה דאסור משום דהוקצה צבי"ש, וע"כ להלק צין היכי שהמוקצה מסתלק מן העולם כמו בעבל, להיכי דהמוקצה בעולם כמו מעות שהסיר מן המטה וה"ל הכא לצניוס שנפחתו איחנהו בעולם, ומסקו דמח"י כר"ש, [ו"ל דהוא צלופן דיושב ומנפה מתי הפחות, ה"ל כיון דפירות עומדין לאכילה והצית עומד להפחה א"ל יושב ומנפה וכמש"כ לעיל סי' מ"ח] והקשו דא"כ סתם לן הנה כר"ש צו"ע, וחירונו דמח"י עיקרו לאשמעינן דאין פוחתין לכתחלה ונקט משנתו חליצה דר"ש, ולא יכול להזכיר שהוא כר"ש דאפשר ר"ש כר"מ ס"ל דפוחתין לכתחלה, וז"ע דאכתי ליפניו אין פוחתין ולמה ל"י למחני שריותה דנפחת, או ליחני דאם נפחת אסור משום מוקצה כר"י ולמה ל"י למחני משנתו כר"ש, וע"כ כר"ש ס"ל, ועוד קשה מה סברת הוא זה, דמשום דהמוקצה בעולם אסור נהי דהמעות בעולם הא מהמטה נסתלק המוקצה, ואפשר לפרש כונת הר"מ דעבל חשיב מוכן קדם הפרשה, כיון דהמוקצה יוכל להסתלק בלא איסור דאורייתא, אבל במטה שמעות עליה לא שייך לומר שהוא מוכן כשהמעות עליה כיון שאין מוקלחו מחמת עולמו אלא משום דנעשה בסיים להמעות, ולפי"ז י"ל דצית שנפחת דמי לטבל, מיהו אכתי קשה מעבר ובקר מוס צו"ע דאינו מן המוכן וכבר הקשו כן חו"י שצח מ"ג א', ונראה דלא נאמר דצא"סור דרבנן אם נסתלק האיסור שרי אלא בעבל ופירות שצנית הסתום דפירות לאכילה הן עומדין רק איסורה מעכב עליהן, ודמי לזכמה דנשחטה בשצח דס"ל לאמוראי דשרי אף לר"י, ונהי דמסקנה בחולין ע"ז א' לא הויחא ר"י אלא דל"ע חשיב מוקצה ר"י ר"י דאסור

שכיבה על המוקצה, י"ל דאסור כיון דכונתו ניכרת ליטב על המוקצה וכן מנענעות בגופו ומיחנקות ליטב עליהן, וזה דעת המרדכי שהצית המ"ח סי' ש"ה ס"ק מ"ח, דאסור ליטב ע"ג חריות מוקצה משום שמוזין צישיבתו, והמ"ח חמה עליו מקש ע"ג המטה, ולמש"כ ניחא, ואפשר ליטב דעת המ"ח דנהי דמכוין ליטב על גבי המוקצה אבל אינו ניכר שמכוין לנעוטן, אבל מ"ל הרש"שונים ז"ל שדקדקו שאינו מטלטל הקש מפני שזריך לו אלא מפני שהוא זריך למטה ואי אפשר ל"י בלא נעוט הקש, משמע דאם מכוין לישיבה על הקש אסור, וז"ע.

(ג) ולפי האמור אין היחור כלל לעטל מוקצה בדחיפת הרגל, לנורך המוקצה, אף לדעת הר"ש, ודלה כהמ"ז סי' ש"ח ס"ק י"ג, וכש"כ שמדברי הרמב"ן והרשב"א והריעב"ח והר"ן, איסורו מצוה, וכן מצוה צמ"י קכ"ג א' עושה שביל צרגליו בצניסתו וצניסתו ומשמע דוקא בצניסה ויניחה דרך הילכו אבל לא צדיח, ומצוה מצח דאף לנורך מקומו אסור לעטל מוקצה צרגליו ולא מקרי עלטול מן ה'ד אלא עלטול גמור.

(ד) וכו"ז דלה כהמ"ח סי' ש"ה ס"ק כ"ד, ודבריו ז"ל אינם מובנים לי דעלטול מן ה'ד לנורך מקומו מצוה צדיח צמ"י קמ"ב א' ב' דלנורך מקומו מטלטלו ועודן עליו, מיהו כ"ז בעלטול דבר המותר עם האסור אבל עלטול דבר האסור לחוד אסור וכבר כתבנו שאין כאן מחלוקת צין הר"ן והר"ש, והמ"ח סי' ש"ה ס"ק א'זיל לשיטתו ולמש"כ אין כאן פלוגתא ודחיפת מוקצה בגופו אסור, והמ"ז סי' ש"ה ס"ק י"ח התיר לגרר מוקצה בסכין, וחשיב לה עלטול מן ה'ד לנורך מקומו, מיהו י"ל דזה לא מקרי עלטול מן ה'ד לנורך דבר המותר דלא אמרו אלא בשכח אבן בכלי דמעלטל הכלי עם האבן, דשם העלטול על הכלי, אבל הכא עיקר העלטול בשביל המוקצה, אף שכונתו לנקות השלחן אסור, והא דחנן קמ"ז ב' היחה עליו לשלש מקנחה בסמרעוט ולא אכריין משום עלטול מוקצה, החם מחצטלת צקיות, ועוד דהוי כגוף של רעי דשרי. L

(ו) קמ"ב ב' מאן הנה דכל היכי דאיכא איסורא והיתרא כו', פ"י החוספות דפסולת מרובה צורר חוכל אבל לא הפסולת דפסולת מוקצה הוא, אבל בפסולת מועט אין בפסולת משום מוקצה דמתעטל, וה"ל צדון הוא שיהא האבן בעל ולא חשיב מוקצה, אם לא משום דאי צעי למשקל לא משחקל ל"י י"ן, ונראה דהאי ציעול דפסולת המועט שלא יהא חשיב מוקצה, אינו צענין הציעול של תערובות דהא צאבן ע"פ הצית אין כאן תערובות ולא שייך ציעול, אלא ענינו דאוכל המעורב ע"י מוקצה מותר להפריש המוקצה מהאוכל ולא חשיב עלטול מוקצה אלא חיקון אוכל ולא גזרו חכמים ע"ז משום מוקצה, והנכך באוכל מרובה שרי להפריש המוקצה, ומח"ע הוי שרי למשקל אבן, אם לא דחשיב כפסולת מרובה, ומכאן למדנו דמותר להסיר זבוב או שאר מוקצה מהכוס והקערה בשצח היכי דליכא משום צורר ואין צוה משום עלטול מוקצה, וכש"כ היכי דמאיים דהוי כגוף, ובכתי כגון לקבל המוקצה בכף אפשר דשרי בכל מוקצה דלא נעשה בסיים כיון דמקבל על מנת לזרוק ואפשר דתהלה הקבלה חשיב עלטול ואסור, אבל למשקל מקערה אף ציד שרי כיון שהאוכל מרובה, [ויש לעי' דצאבן שצחך הכלכלה מלאה פירות למה לא שקיל לה לצאבן כמו דמותר פסולת המועט מהוך האוכל, וי"ל דדוקא במעורב הפסולת צחך האוכל ולא משחקל ל"י שפיר האוכל וזריך צריה והנכך לא חשיב עלטול מוקצה אלא חיקון אוכל אבל האבן אינו מעורב, ואין לנורך להאוכל למשקלי, וצאבן ע"פ הצנית הוי ס"ד דשרי כיון דלא משחקל יין בלא נעילת האבן, ומשני דחשיב כפסולת מרובה כיון דלא משחקל יין בלא אבן].

Oyerkakh, Shalomoh Zalman

(14)

ס פ ר

מנחת שלמה

כולל

שאלות ותשובות בירורי ענינים
וחקרי הלכות

בד' חלקי השו"ע

מאת הגאון

רבי שלמה זלמן אויערבאך שליט"א

ראש ישיבת קול תורה

נערך ויצא לאור ע"י

מכון "שערי ציון"

שע"י הישיבה הקי"ש "שער השמים"

פעיה"ק ירושלים ת"ו תשמ"ו

השלהבת תפקידו רק לחימום התבשיל, אך אעפ"כ אפשר דמ"מ כיון שהטלטול הוא ע"י זה שאוחזין גוף הפתיליה הו"ל כמטלטל מוקצה שלא התירו ע"י ככר ותנוק וכדאמרו.

ב. בגדר טלטול מוקצה מן הצד

כידוע שטלטול מוקצה מן הצד מותר רק לצורך

דבר המותר, ואילו בגופו וכלאחר יד שרי בכל ענין, ועיין בחו"א סי' מ"ז ס"ק י"ב שטובר דלא מיקרי טלטול מן הצד אלא א"כ מטלטל דבר המותר עם האסור, כהיא דשכח אבן על כלי שמטלטל כלי עם האבן, דשם הטלטול הוא על הכלי, אבל אם עיקר הטלטול הוא בשביל המוקצה אפי"ן אם מטלטל אותו ע"י דבר המותר אסור אע"פ שמכוין לצורך מקומו שהוא לצורך דבר המותר, וגם העלה שם עוד חידוש גדול, דאין שום חילוק בין טלטול כיד לטלטול בגוף או בשאר האברים, וכל שמעשהו הוא רק כדי לטלטל את המוקצה אסור לכו"ע אפי"ן אם מטלטל בגופו, כי אין זה קרוי טלטול מן הצד אלא טלטול גמור ואסור אפי"ן לצורך מקומו, ומ"ש בשו"ע סי' שי"א מהרא"ש דשרי לנענע את הקש בגופו אע"פ שכונתו לשכב על הקש, היינו מפני שאין במעשיו היכר טלטול ולכן אין זה קרוי טלטול קש אלא תשמיש של שכיבה. אולם מרן ז"ל עצמו כתב שם שדבריו הם לא כהט"ז והמג"א והמשנ"ב (ועוד גדולי האחרונים) אלא דכך משמע מדברי הראשונים עי"ש, ונראה דמפשטות דברי הבי"ט בטור ריש סי' ש"ח ד"ה ודע שכתב "ה"י"ג, התירו לטלטל האיסור בגופו שלא בנענוע ידיו" משמע כמ"ש כל גדולי האחרונים דבגופו לא חשיב כלל טלטול, וכן נראה מלשוננו של הטור בקיצור פסקי הרא"ש שבפ"ג דשבת, ובטור סי' שי"א ז"ל: "טלטול מן הצד לצורך דבר המותר מותר - וטלטול בגופו אפי"ן לצורך דבר האסור מותר, הלכך קש שע"ג המטה והוא מוקצה מנענע בגופו", וכן כתב גם הרמב"ן במס' שבת קנ"ד ע"כ שהקשה אהא דהיתה בהמתו טעונה שליף של טבל שהוא מוקצה מכניס ראשו תחתיו ומסלקו לצד אחר, דלמה מותר והרי אפי"ן טלטול במקצת שמי' טלטול, ותירץ בתחלה "משום דלא הוי טלטול כי אורחיה הוא דשרי לי' משום צער בע"ח", ואח"כ כתב: "ויותר נראה לומר דמכניס ראשו תחתיה אפי"ן בעלמא דליכא צער בע"ח שרי משום שטלטול שבגופו לא גזרו בו רבנן, כדתנן בפ' תולין הקש שע"ג המטה לא ינענען כידו אבל מנענע בגופו" עכ"ל [גם הרשב"א כתב שם בהאי לישנא "הכא משום הפסד בהמתו ועוד דטלטול מן הצד הוא שאינו מטלטלו כיד אלא בראשו התירו", אך אפשר שנחכוין רק לשני הדברים יחד]. עכ"פ, נשמע דאף שעיקר הכנסת הראש הוא כדי לטלטל את המוקצה אפי"ן שרי, ומה שהחזו"א מסתמך שם על הרמב"ן במלחמות שכתב: "דשאני טלטול לחשמיש

מן האש ולא אסור משום כוליד כמו כן אין זה בגדר נולד הואיל וכך דרך שימוש תמיד, והוא הדין בנר הדולק מערב שבת שלפי הנראה לעינים לא נולד בשבת שום דבר חדש וכאילו הוא ממש אותה השלהבת שהיתה בערב שבת, וגם מסתבר שהרי טעמא דנולד אסור הוא כרי שיהא הכל מוכן מערב שבת אפי"ן כמידי דעבידי דאתי, משא"כ בהדלקה דא"א כלל להכין מבעוד יום רק באופן זה שמדליק בערב שבת והולך כל הזמן ומחילד אור מן האור.

עתה נחזור לראשית דברינו, דעכ"פ נראה דאותן מנורות חשמל שאפשר לטלטלן ממקום למקום

שהזכרנו בתחלת דברינו, או תנור חימום חשמלי שמעבירים אותו ממקום למקום, יתכן שמותר לטלטל אותם גם בשבת, וזה אינו דוקא לדין אלא כן הוא גם להחזו"א כיון דלית בהו חשש כבוי וגם אין להם קביעת מקום וגם החוטים האדומים שבתוך התנור או החוט הלוהט שבמנורה הוא קבוע כל הזמן בלי שום תוספת מרגע לרגע, אך מנורות שהולדקו בשבת ויו"ט ע"י השעון יתכן שלדעת החזו"א ה"ז חשיב נולד מפני שנהפך באמצע השבת מחוט צונן לאש, משא"כ לדין אפשר דאין זה נולד, ורק יש לדון לדעת הראב"ד בפ"ב מהלי יו"ט ה"א שאיסור המצאת אש ביו"ט הוא "מפני שהוא מוליד ואין כאן הכנה" ודוק, אך עדיין צ"ע כענין טלטול פתיליה בשבת עם הקדירה שעליה כשהכל כבר מבושל ממקום למקום שיהא מותר לטלטל בזהירות ונחת, דאע"ג שהפתיליה היא כולה בסיס לשלהבת, מ"מ הרי השלהבת עצמה ג"כ בסיס לחבשיל, וכדתנן בפ"ד דשבת לענין הטמנת קדירה בגזיו צמר של מוקצה שמנער את הכיסוי והן נופלות, ומבואר בראשונים וגם במג"א סי' רע"ט סק"ו דלפיכך אין הכיסוי חשיב כבסיס משום דאין הכיסוי תשמיש להצמר אלא להיפך הצמר משמש את הקדירה לחממה, וה"נ גם כאן הרי כולם בסיס לחימום התבשיל וצריך להיות מותר לטלטל בשבת כיון שאי אפשר לנער ולהוריד את הקדירה כי אז לא יוכל אח"כ להחזיר אותה על האש וגם מפני שאסור לטלטל את הפתיליה בפני עצמה, והתינוח להחזו"א יכולים לומר שאין הדרך לטלטל בשבת פתיליה דלמא תכבה אולם לדין צ"ע, אך אפשר דכיון שהפתיליה חשובה מאד בפני עצמה לכן רואין את הקדירה והפתיליה כשני דברים חשובים נפרדים שכל אחד בסיס לעצמו ואסור לטלטל את הפתיליה מפני שהיא כולה מוקצה ובסיס לשלהבת, וזה שהקדירה עומדת עליה חשיב רק ככבר וחינוק שלא התירו אלא כמת, ובשו"ע רע"ט סי' ג נקטינן שאפי"ן אם נתן על הגר לחם כבעוד יום אין להחיר משום כך לטלטל את הגר, אך מבואר שם במג"א דהטעם הוא מפני שהמנורה עיקר עשייתה לשלהבת ולא ללחם ושאר דברים אע"פ שהם חשובים, וא"כ אפשר דכל זה שייך בנר שעיקרו בשביל השלהבת ולא כשגם

הצריך נענוע הקש". נראה שהרמב"ן אויל שם כאותם המפרשים במשנה דמיירי שמנענע את הקש לפנותו בגופו לצדדין כדי שלא יפריע אותו הקש משכיבה על המטה בלא קש, אשר כן פירשו להדיא הריטב"א והר"ן בדף קנ"ד (וכמו"ש המג"א בסי' ש"ה סק"ט עיי"ש) ואינם סוברים כלל כהרא"ש שכתב דטלטול בגופו קיל טפי מטלטול מן הצד, וכן רואים שגם הרמב"ן סובר הכי, שהרי כתב בסו"פ שואל "והא דתנן לקמן בפי' בתרא בשליף של חבואה מכניס ראשו תחתיה ומסלקו לצד אחר משום צער בעי"ת התירו כן" ורק בפרק מי שהחשיך הוא שכתב: "ויותר נראה לומר" וכו' דהיינו כהרא"ש.

גם הרמ"א בסי' ש"ה ס"ג כתב "מותר לטלטל דבר מוקצה ע"י נפוח דלא הוי טלטול אלא כלאחר יד ולא מיקרי טלטול", והמקור הוא מהמהרי"ל שנשאל בסי' ר' אם מותר לטלטל מוקצה ע"י נפוח, והשיב: "אע"ג דכתבתי לעיל דכחו כגופו דמי, מ"מ אין נראה לאסור זה דהבא תלוי באורחא לטלטל בכה"ג, וטלטול מן הצד דע"י שנוי כלאחר יד שרינן דתנא הקש שעל המטה" וכו', ומשמע דמותר בכל ענין אף בכה"ג שמנפח רק לטלטל את המוקצה בלבד ולא לעוד שום דבר אחר, ואפי"ה טעמא דשרי הוא משום דחושבו כטלטול ע"י שינוי כלאחר יד, אך צ"ע דלפי"ז מאי איכפת ל"י להמהרי"ל במ"ש מהא דכחו כגופו, וחפ"ל דבפיו ממש ג"כ מותר להזיז את המוקצה משום דהו"ל טלטול כגופו, אך אפשר שנחכוין להתיר גם להסוברים דאין שום חילוק בין טלטול מן הצד לטלטול בגופו, ברם יותר נראה לרחוק דהא גופיה כתב דאע"ג שכחו כגופו מ"מ גם כגופו ממש שרי בכה"ג, עכ"פ חזינן שסובר דדמי לקש שע"ג המטה, וכ"כ גם הגר"א ז"ל דשורש דין זה שמותר לטלטל מוקצה ע"י נפוח הוא מקש שע"ג המטה, וסברי נמי דטלטול כלאחר יד לא חשיב טלטול ושרי בכל ענין אפי' בלא שום השתמשות רק טלטול גרידא, שהרי מיירי בהכי וכחבו דלא מיקרי טלטול (טלטול כלאח"י דינו כטלטול כגופו, וצע"ג ברעק"א שם דמשמע דלא סובר הכי), ועיין גם בריטב"א ובר"ן בשבט מ"ג ב' שכתבו בשם רש"י "דהופכו ממטה למטה למת עצמו קאמר, ואין צריך לאחוז כלל במטה, דכל דבר שמטלטלו שלא כדרכו אלא כלאח"י טלטול מן הצד מיקרי" וכ"כ גם הרי"ד ז"ל בפסקיו, ואף דאנן קיי"ל כרב דאסר, עכ"פ חזינן דשמואל מיהא סובר דע"י שנוי שרי לגלגל מוקצה ממש בידיו, ועיין באו"ז סי' פ"ו דטעמא דפסקינן הלכתא כרב הוא משום גזירה "דלמא אחי' לטלטולי האיסור לגמרי בידים", וכיון דלא אסור אלא משום גזירה יכולים שפיר לומר כפשטות דברי השו"ע דאם מטלטל בגופו או כלאחר יד דאין זה טלטול להרא"ש ושפיר שרי בכל ענין, וטעמא דמלתא נראה דכיון שאיסור מוקצה הוא גזירה אטו הוצאה, לכן כל

שמטלטל בגופו וכלאח"י כיון דבכה"ג בהוצאה פטור מחטאת מפני שאין דרך הוצאה בכך ה"ה נמי דלא גזרו בכה"ג איסור מוקצה (ועיין באו"ז פכ"ד משבת הי"ב דכתב נמי כע"ז למלתא אחריתא), ואין ה"י דאם מטלטל ברגליו מוקצה כזה שרגילים לטלטל ברגל, דאין זה קרוי מן הצד רק טלטול גמור, ומ"ש החזו"א מהגמ' בשבת קי"ב דאסור רק טלטול מנעל קרוע ע"ג רגלו, י"ל דשאני מנעל שכן דרך טלטולו, כמו שאסור לטלטל מוקצה בכיסו או על גבו [ועיין בסי' ש"ה סעיף כ"א ובמג"א שם ביושב על חריות או על אבן קטנה שהן מוקצה, אע"ג דהתם כשיושב עליהם הרי הדרך הוא להזיז אותם, אך כיון שאין רגלין בטלטול כזה לצורך הוצאה שפיר חשיב כטלטול בגופו עיי"ש], וגם י"ל דכוונת הגמ' שם מפני שצריך לטלטל את המנעל בידים להדק בו את הגמי וכמו"ש שם רש"י ואל חטלטלנו בידך עיי"ש בר"ן ובמאירי.

אולם עדיין צ"ע כיון דשורש הדברים לחלק בין טלטול מן הצד לטלטול כגופו הוא מהרא"ש, וא"כ הרי אפשר דלא שרי אלא דרך פעולה של שכיבה וכמו"ש החזו"א, אבל מנין שמותר גם בכה"ג שמטלטל להדיא את המוקצה כגופו, ונראה דידוע מ"ש הרשב"א ומבואר בגדולי האחרונים דהשתמשות במוקצה חשיב כאכילת מוקצה ואסור כיו"ט אפי' לצורך או"ז, ולפי"ז יש לדון התינת טלטול דאיסורו משום הוצאה שפיר אמרינן דכלאח"י שרי, אבל מה יהי' הדין בהשתמשות בכה"ג, אך מבואר דהאיסור של השתמשות הוא רק בצירוף עם טלטול וכגון שמטלטל את האבן ליישב עליו או לסמוך בו קרייה, או מסיק בעצים של מוקצה דאע"פ שאינו מזיז אותם אפי"ה אסור כיון ששורף ומשנה את גוף העצים וכמבואר בשו"ע הרב ז"ל סי' תק"ט, וכיון שכן קשה איך מותר לנענע הקש כגופו כדי שיהא צף ורך לשכב עליו, נהי דעיקרו הוא חשמיש של שכיבה וכמו"ש החזו"א, אבל אי אמרינן דטלטול כגופו קרוי טלטול א"א לומר דמפני שהכל נקרא בשם שכיבה יהי' מותר לטלטל הקש כגופו כדי לשכב עליו, והרי הו"ל השתמשות במוקצה ע"י טלטול כגופו, ומוכת מזה דטלטול כגופו לא מיקרי כלל טלטול וממילא הו"ל כהשתמשות בלא טלטול דשרי ועיין בשו"ת בית הלוי ח"א סי' י"ב, וכיון שהטור והשו"ע פסקו כהרא"ש שמתיר לנענע הקש כגופו כדי שיהא רך ונוח לשכב על הקש שפיר, צ"ל כדאמרן דטלטול כגופו לא קרוי כלל טלטול (וצע"ג במ"ש בשו"ע הרב סי' רע"ז סעי' י' בדעת ר"ת ותוס' דטלטול כגופו כדי להשתמש כגוף המוקצה שרי, ואילו לטלטל כגופו מחמה לצל אסור, והא כיון שנקרא בשם טלטול צריך להיות אסור משום השתמשות), וכן כגופו לטלטול מן הצד לצורך דבר המותר נראה דטעמא דשרי אפי' בכה"ג שעיקר מעשהו בדבר המותר הוא רק כדי לטלטל את המוקצה, הוא משום דגם כמנער את

בין טלטול בגופו לטלטול מן הצד וסוכרים דמה שמוחר לנענע הקס בגופו אנה ואנה כדי לשכב על המטה בלא קש, הוא רק משום דחשיב טלטול מן הצד לצורך דבר המותר, וא"כ מוכח דאע"ג דמשכחת שניכר לכל אדם שתנועותיו הן רק כדי לטלטל את המוקצה, ואפי"ה שרי לצורך מקומו שהוא לצורך דבר המותר, הואיל ואינו נוגע בגוף המוקצה ממש בידי, ואף שנחלקו האחרונים ברוחף את המוקצה בקנה אי חשיב כטלטול מן הצד, מ"מ אם דוחפו כדבר שאין דרכו בכך אפשר דדמי לניעור ולכו"ע שרי.

האבן מהכלי אע"ג דבתחלה בשעה שמטלטל את האבן יחד עם הכלי יכולים שפיר לומר שעיקר הטלטול הוא הכלי, אבל אח"כ בשעה שמנער את האבן מהכלי הרי ניכר לכל שעיקר מעשהו הוא רק כדי לטלטל את המוקצה, ואף להסוכרים שגם באבן אם הוא כבר בידו רשאי לטלטלו לכל מקום שירצה, מ"מ אפשר דיש לראות את הניעור כתחלת טלטול ואפי"ה תנן דשרי, ולכן למדו מזה ולצורך דבר המותר שרי לטלטל מוקצה ע"י דבר אחר אף אם עיקר מעשהו הוא לטלטל את המוקצה, וכן גם נשמע מרוב הראשונים שלא חילקו

סימן טו

בענין איסור תחומין

והמהלך יהי חייב, עיין בדעת תורה סי' ת"ד שהביא מהת"ס דלא קיי"ל הכי ואף גם ברה"י איכא איסור תחומין, ובר מן דין נראה פשוט דעיקר כוונתו שם דוקא לענין זה דלא נוהג איסור תחומין אלא במקום כזה שגם שייך שם איסור מעביר, משא"כ לענין הוצאת כבוד דרך מלבוש נהי דלא חשיב כהוצאת משא נפטור משום מעביר אבל יציאה מחוץ לתחום מיהא איכא, וכן במאי דתנן התם צ"ה ע"א המוצא תפלין מכניסן זוג זוג נלעג"ד דמיירי דוקא בכה"ג שאין לחשוש להוצאה מחוץ לתחום של רגלי הבעלים, שהרי אפי' בתחומין דרבנן לא מצינן דשרו להוציא חוץ לתחום משום בזיון.

בעיקר איסור תחומין בשבת ויו"ט יש להעיר, דהנה פשוט הדבר דאף שלענין הוצאה מרה"י לרה"ר אמרינן דמלבושו של אדם טפלים לגבי גופו, מ"מ לענין איסור תחומין השואל כשבת בגד מחברו ולבושו אסור ודאי לצאת בו מחוץ לתחום של רגלי הבעלים, כמבואר במ"י ביצה ל"ז ע"ב בשנים ששאלו חלוק, ועיין גם בפרישה ובמג"א סי' שצ"ז סק"כ, ואע"ג שאמרו בגמ' עירובין צ"ז ע"ב לענין תחומין דבטלה חכית לגבי מים, וגם השו"ע שם תחומין להוצאה לענין מוציא את החי במטה, ועיי"ש בריטב"א שגם רבנן דפליגי התם ארי יהודה ג"כ סוכרים דמדאורייתא שפיר בטלי ושרי, נראה דכל זה דוקא לגבי האיש שמוציא את החי הלבוש בכבוד או שוכב כמטה של אחרים שקנו שבתה דשפיר פטור המוציא על הכבוד והמטה אע"פ שהוציאם מחוץ לתחום של בעליהם מפני שהם נטפלים לגבי עיקר המשא [אפשר דבכבוד דרך לבישה שפיר שרי להוליך אפי' מדרבנן בחוץ לתחום של האדם הלבוש בו, כי דוקא לענין חי במטה אמרינן דכמו שגזרו בהוצאה לראות את המטה כמשא כן גזרו בתחומין, משא"כ בכבוד דרך מלבוש כמו דבטיל לגבי הגוף בהוצאה ושרי אפי' מדרבנן ה"ה נמי בתחומין וצ"ע] ואפשר דמטעם זה שרי נמי להוליך את השעיר של יוהכ"פ עם הלשון זהורית אשר עליו מחוץ לתחום, אפי' אם נאמר דחפצי הקדש קונין שבתה, משום טעמא דבטיל לגבי השעיר [ראה שיעורי הגר"ח הלוי ז"ל בענין לשון של זהורית], משא"כ אם האדם עצמו שהוא לכוש בכבוד של אחרים יוצא מחוץ לתחום של רגלי בעל הכבוד ודאי חייב אע"פ שהוציאו דרך מלבוש, ואף שהוכא בכס"מ פכ"ז ה"ג משבת מהרמב"ם בתשובה דאיסור תחומין בימים ונהרות וכרמלית אינו

ג ידוע שהרי"ף והרמב"ם סוכרים דאיסור תחומין של ג' פרסאות הוא מה"ת, ועיין במג"א סי' ת"ד סק"ה שהביא פלוגתא דהרלב"ח והר"ם אלשקר אם גם מה שאמרו בהמה והכלים כרגלי הבעלים הוי מה"ת או לא, ועיין בדעת תורה סי' ת"ד שכו' דפליגי כהא מלתא רש"י והריטב"א בעירובין ע"ט ע"ב, ואף שראיתי שם בישוע"ק שמחלק בין בהמה וכלים וכי' דלהסוכרים שתחומין מה"ת אינו אלא כאדם ובהמה אבל כלים וחפצים הוי לכ"ע רק מדרבנן, מ"מ הרמב"ן ז"ל בליקוטיו לעירובין דף י"ז כתב להדיא דלהסוכרים שהוא מה"ת לאדם ה"ה נמי בכלים, וכן גם דעת הגר"א ז"ל שם בסק"ד, וידוע שאף גם ביו"ט איכא פלוגתא ונפישו רבוואתי דסברי שאיסור תחומין הוא מה"ת וכן מבואר בדעת תורה שם עיי"ש, וכיון שכן צ"ע לענין היוצאים כשיצא כיוחר מג' ימים לפני השבת דמבואר בסי' רמ"ח סעי' ד' שיכולים אח"כ ללכת אפי' יותר מי"ב מיל, ומה טעם לא נזכר שחייב לצמצם בבגדיו ומלבושו עד כמה שאפשר כיון שלהרי"ף והרמב"ם הרי עובר ממש באיסור תורה, וכן

בעוה"ש"ח

עזרי מעם ה' עושה שמים וארץ

שו"ת

נשמת שבת

חלק ג (ב)

הלכות מוקצה

*

כולל בירורי הלכות בהלכות שבת המצויים
(השייכים לשו"ע סי' ש"ח - שי"ב)

*

כל אלה חוברו יחדיו בעזרת ד' יתברך ויתעלה
ע"י הצעיר באלפי

ישראל דוד הארפענעם

רב דביהמ"ד "ישראל והזמנים"

מח"ס ישראל והזמנים ג"ח, שו"ת ויברך דוד ה"ח

ספר חינוך ישראל, ס' נשמת ישראל ג"ח

שו"ת מקדש ישראל ז"ח, וש"ס

ברוקלין נ.י. - אלוף תשע"ב לפ"ק

דפוס הכתב

משום כבוד יו"ט גרידא (פי' דכבוד יו"ט לא משווייהו לצורך דבר המותר).

ובריטב"א החדשים (ר"פ הנוטל) הלשון דטמה"צ ע"י דבר אחר מותר 'לצורך שבת', וכ"ה לשון הפמ"ג ובמ"ב (שעה"צ שלז"ז), ואולי דלדידיה אינו מותר משום כבוד 'כבוד היום' גרידא, אלא בעינן צורך גמור.

עכ"פ יוצא מהנ"ל דמותר אף כשאינו רוצה להשתמש רק שאינו רוצה שיהיו דברים אלו כאן מותר, דגם כה"ג חשוב טמה"צ לצורך דבר המותר.

וצ"ע להרשב"א והמ"מ (פכ"א-ג) ושאר ראשונים שכתבו בטעם היתר כיבוד הבית משום שהעפר והצרורות חשיבי כגרף של רעי, ולא נחתי לטעם טמה"צ, אם היינו משום דס"ל דזה לא חשיב לצורך דבר המותר, או דס"ל כשיטת שו"ע הרב דלטול ע"י קנה ומכבודות לא חשיב טמה"צ אלא כידו אריכתא. וכן יל"ע להני ראשונים שבאמת אוסרים כיבוד הבית בשבת ע' בדברינו בסי' תק"ה.

ד' מבואר במג"א (סי' רע"ט סק"ט) דטמה"צ מותר לצורך 'גופו', וע' בפמ"ג (סי' ש"ח משב"ז סק"ח) דהוא נלמד מכל שכן ממה דהותר לצורך מקומו, כל שכן לצורך גופו דקיל טפי עיי"ש.

מסתבר דמותר לטלטל טמה"צ ספסל שיש עליו מנורת חנוכה עם דבר המותר (שהוא בסיס להיתר ולאיסור) כדי שלא יהפכו הילדים המנורה ותושפך השמן ועלולין להחלק על ידו ולהנזק, דזה חשיב דבר המותר.

• **י"ל"ע** תיבה (לעד"ל) שהוא בסיס לאיסור ולהיתר (שמונחין בתוכה הרבה חפצים של היתר ושל איסור) וההיתר שוה יותר, מהו אי מותר לפותחה בשבת על צד הספק שמא נמצא

שם חפץ (היתר) מסויים שהוא מחפש עתה, שהרי בודאי מטלטל מן הצד דברים המוקצים (אי אמרינן אין ספק היתר מוציא מידי ודאי איסור) או דילמא למעשה הוא פותחו ע"ד היתר שמא נמצא בתוכה דבר המותר, והכי מסתבר.

• **ע'** בדברינו בסי' א' שאסור לכפות כלי ע"ג ביצה המוקצית (שנולדה בשבת) מפני שמתנדנדת, דכיון שהנתינה הוא להצלת (הביצה) המוקצה על כן כשהביצה מתנועעת חשיב גם זה לצורך דבר האסור (או דהוי כידו אריכתא).

***

סימן תק"ג

אשאלה - מהו לטלטל ולדחוף דברים מוקצים כגון קליפת אגוזים (וכדומה) ע"י קנה או סכין כשהוא צריך למקום המוקצה (לאכול או להשתמש שם) [אם חשיב טמה"צ].

להעביר מהשולחן קליפין ושאר חפצים המוקצין ע"י סכין או דבר אחר שבידו.

תשובה - מחלוקת הפוסקים (אם בכה"ג נעשה הקנה או דבר אחר שבידו כידו אריכתא) ולמעשה יש להקל.

בנד"ז יש סתירה בדברי הטו"ז, דבסי' ש"ח (סקי"ח) כ' דכמו שמותר לנער המוקצה מע"ג השולחן, מותר להעבירו מהשולחן ע"י דבר שבידו, כגון סכין וכו', דכיון דלא נגע בהם הו"ל טלטול מן הצד דמותר, וכ"כ המ"ב (סקקט"ו) דאם הוא צריך להשתמש במקום שמונח שם הקליפין המוקצין על השולחן דמותר לו להעבירם ע"י דבר אחר כגון שהוא מגרר אותם ע"י סכין מן המפה, דזה מיקרי טלטול מן הצד לצורך דבר המותר (כדלקמן סי' שי"א ס"ח), וכ"כ בסי' כלכלת השבת.

ואילו בטו"ז סי' שי"א (נ) לדחוף דבר שהוא נונסתייע ממה שמצינו גבי (סי' תמ"ו ס"ג) דבשבת (א) לדחוף בקנה חמץ שהתגלגל של ישראל, דאסור לטלטל

וכבר נתקשה בזה הבאה"ט ובסי' תמ"ו) ול

ובשו"ע הרב (שח-ט) נקט ו בסי' שי"א (שנכתו

ד' הטו"ז בסי' שי"ח), והנ

דלטול ע"י דבר אחר נעשו

אריכתא (דלקיחה ע"י דבר

וכאילו מטלטלו כידו ממש, כ

הסכין כיד ארוכה, ולא התיו

אחר אלא כשמטלטל בידי

האסור המונח עליו מכבר מיו

והאריך לבאר סברתו בקונטר

(סק"ג) דטמה"צ היינו דוקא נ

חשוב שאינה משמשת את המ

שהוא מטלטל את ההיתר

מאיליו בדרך שינוי, משא"י

בקנה שהקנה משמשת לטלט

לטול ע"י דבר אחר כדרכו,

ע"י דבר אחר שבידו נועיי"ש

פ"ב דביצה (דף יב מדפי הו

הבית אף מזיו עפר ממקומו א

מן הצד על ידי דבר אחר מ' התירוהו עכ"ד, שהוא היתר ו

לכבוד שבת ויו

וכעין זה כ' החזו"א (סי' עצמו לחלוק על

(שמתיר) מטע"א, דכיון שע בשביל המוקצה (להעבירו מ (כלצורך דבר האסור), אף השולחן, ולא מיקרי טלטול כ המותר אלא בשכח אבן בכלי

האבן, דשם טלטול על הכלי, אבל כשמטלטל מוקצה ע"י קנה הלא עיקר הטלטול הוא בשביל המוקצה.

אבל הפמ"ג (סי' שי"א משב"ז סק"ב) מיישב סתירת הטו"ז בטוב טעם ודעת דבאמת טלטול ע"י דבר אחר שבידו חשיב טלטול מן הצד גמור, אלא שטלטול מן הצד אינו מותר אלא לצורך דבר המותר, ובסי' ש"ח מיירי הטו"ז כשהוא רוצה להשתמש במקום המוקצה דנמצא דמיקרי לצורך דבר המותר, אבל בסי' שי"א מיירי כשהוא לצורך דבר המוקצה ונעיי"ש שלצורך מצוה להוציא חמץ מרשותו כדי שלא יבוא לידי מכשול לאכול ממנו זה לא חשיב לצורך דבר המותר להתיר בשביל זה טלטול מן הצד, ובפרט דאפשר ע"י כפיית כלין, והעתיקו להלכה המ"ב (בסי' ש"ח סקט"ו, וכ"כ עוד בסי' שי"א סק"ו, וכ"כ המ"ב בסי' תמ"ו סקי"א שם דהטעם משום דטלטול מן הצד שמיא טלטול, א"כ צ"ל דחשיב כמו לצורך דבר האסור), וכ"כ לחלק בס' מאמר מרדכי (סי' ש"ח סקכ"א) ובס' מור וקציעה (סי' ש"ט) ובס' שלחן עצי שטים (ריש הל' מוקצה), ובס' נשמת אדם לבעל חיי"א (כלל ס"ז סי' ט"ו, אף שמתחילה השיג ע"ד הטו"ז בסי' ש"ח ושאינן לסמוך עליו ואינו כלום, לבסוף מחלק כנ"ל) ונעיי"ש שעל כן פשיטא שלכו"ע אסור לטלטל מעות על ידי בגד, פי' כמו שכ' בחיי"א בפנים שאסור לאדם לקבל מעות בכלי או בגד שלו דהו"ל טמאה"צ לצורך דבר האסור עיי"ש ונמה דלא ניח"ל בחילוק זה להשו"ע הרב כנראה דס"ל דטמאה"צ לא בעינן שיהיה בפועל לצורך דבר המותר, אלא העיקר שלא יהיה לצורך דבר האסור, ולסלק חמץ מרשותו ודאי שאינו לצורך המוקצה, וע' בס' ברכת השבת, וכ"כ עוד החיי"א (שם סכ"ז) שאם ירדו גשמים על סוכתו אסור לו להכות בידו על הסכך שירדו המים שהרי מנענע בידו המוקצה, אבל מותר להכות עליו במקלות שאינן מוקצין דהו"ל טמאה"צ עיי"ש, ונראה שעל פי הנ"ל הוא מה דמבואר בפמ"ג (סי'

ואילן בטו"ז סי' שי"א (סק"ב) אוסר הטו"ז לדחוף דבר שהוא מוקצה ע"י קנה וננסתי"ע ממה שמצינו גבי חמץ בפסח בשו"ע (סי' תמ"ו ס"ג) דבשבת (או יו"ט) דחג אסור לדחוף בקנה חמץ שהתגלגל מגגו של נכרי לגגו של ישראל, דאסור לטלטלו ביו"ט ובשבת].

וכבר נתקשה בזה הבאה"ט (בסי' ש"ח סקל"ד, ובסי' תמ"ו) ולא מצא מענה.

לובשו"ע הרב (שח"ט) נקט להלכה כדברי הטו"ז בסי' שי"א (שנכתבה לאחרונה, לאחר ד' הטו"ז בסי' ש"ח), והסביר הטעם משום דטלטול ע"י דבר אחר נעשה הדבר האחר כידו אריכתא (דלקיחה ע"י דבר אחר שמה לקיחה) וכאילו מטלטלו בידו ממש, כמו כן נמי נעשה לו הסכך כיד ארוכה, ולא התירו טלטול ע"י דבר אחר אלא כשמטלטל בידיו דבר המותר ודבר האסור המונח עליו מכבר מיתטלטל עמו ממילא, והאריך לבאר סברתו בקונטרס אחרון לסי' רנ"ט (סק"ג) דטמאה"צ היינו דוקא כשהוא מטלטל דבר חשוב שאינה משמשת את המוקצה, נמצא ממילא שהוא מטלטל את ההיתר והמוקצה מיטלטל מאיליו בדרך שינוי, משא"כ כשדוחף מוקצה בקנה שהקנה משמשת לטלטול המוקצה הרי זה טלטול ע"י דבר אחר כדרכו, דדרך הוא לטלטל ע"י דבר אחר שבידו ונעיי"ש שכ' לבאר ד' הר"ן פ"ב דביצה (דף יב מדפי הרי"ף) שמתיר כיבד הבית אף מזיז עפר ממקומו איכא למימר דטלטול מן הצד על ידי דבר אחר משום כבוד יום טוב התירוהו עכ"ד, שהוא היתר מיוחד שהתירו כאן לכבוד שבת ויו"ט].

לכעין זה כ' החזו"א (סי' מ"ז סקי"ד) מדעת עצמו לחלוק על הטו"ז בסי' ש"ח (שמתיר) מטע"א, דכיון שעיקר הטלטול הוא בשביל המוקצה (להעבירו מעל השולחן) אסור (כלצורך דבר האסור), אף שכוונתו לנקות השולחן, ולא מיקרי טלטול מן הצד לצורך דבר המותר אלא בשכח אבן בכלי דמטלטל הכלי עם

זה, שהחזו"א צ"ע (אי יאסור) תר שמא חבר.

כלי ע"ג (ז) מפני (הביצה) כ גס זה (תא).

דברים אגוזים צריך (שם)

הפנים ידו.

ככח"ג אחר להקל.

ש"ח מע"צ דבר הו"ל

קט"ו ח שם ועבירם סכין ד דבר ללכלח

20

של"ז א"א סק"ה) שהיה להם מכבדות של אוו
לכבד בו השולחן.

ולכאורה להלכה נראה עיקר (כהפמ"ג והמ"ב)
דחשיב טלטול מן הצד (וממילא
דמותר כשהוא לצורך דבר המותר) דכללא קיי"ל
בפוסקים דאפשי פלוגתא לא מפשינן, והכ"נ כן
שלא יהיו דברי הטו"ז סותרים אהדדי, וכ"כ בסי'
דרך החיים (כללי מוקצה אותיות ל"ח מ"ב)
דמותר לגורר מוקצה בסכין דחשיב טמה"צ לצורך
דבר המותר דמותר, וכ"ה בסי' שלחן שלמה
הקדמון (אות כ"א), וכן בשו"ת מנח"י (ח"ה סי'
קכ"ה ד"ה אמנם) מביא סתמא להלכה ד' המ"ב
הנ"ל (להקל) נובפרט שמד' השו"ע הרב עצמו
בהל' פסח (סי' תמ"ד סי"ג) יוצא להיתר (לדחוף
החמץ בקנה כשצריך למקומו), וכ"מ מדבריו שם
בסי' תמ"ו (ס"ז) שכי' שאסור לדחוף חמץ בפסח
ע"י קנה שבידו "כמו שנתבאר בסי' שי"א", פי'
ששם מבואר דטמה"צ אינו מותר אלא לצורך דבר
המותר, ושם אינו מבואר כלל מהות וגדר של "ידו
אריכתא", מוכח דחשיב טמה"צ גמור, אלא ששם
אסור משום דהוצאת המוקצה מרשותו לא חשיב
"לצורך דבר המותר".

וראיתי בסי' זכרו תורת משה (נג"ג) דאם הסכך
מנטף מגשמים מותר להכות עליו
במקלות (שאינם מוקצין) דהוי טלטול מן הצד
עיי"ש, ויל"ע מהו בכה"ג לשו"ע הרב מאחר
שאינו דוחפו ממש רק מכה בו.

ובשו"ת מנחת שלמה (סי' י"ד אות ב') ובסוף
סי' שש"כ כ' לדחוף מוקצה בדבר
שאין דרכו בכך אפשר דדמי לניעור ושרי לכו"ע
(פי' אף לשו"ע הרב).

וי"צ לשיטת שו"ע הרב אי מותר להוציא קרן
במחט של תפירה דהלא הקרן מוקצה
מחמת גופו היא, והמחט נעשה לו כידו אריכתא

וכמטלטו בידו, ואולי דהקוץ בטל לגוף האדם
כעין מה שהבאנו בסי' ר"ב משם החזו"א.

☆☆☆

סימן תק"ד

שאלה - לשו"ע הרב הנ"ל שאוסר
לטלטל מוקצה ע"י דבר אחר
שבידו (דהוי כידו אריכתא) מהו כשרוצה
להצניע קופסת מאכל בארון שיש שם
דברים המוקצים שידחוף הקופסא לתוך
הארון כשע"כ מיתלטל המאכל המוקצה
(כגון פולין חיים).

תשובה - מותר. מסתבר דאף לשו"ע הרב
זה דוקא כשמכוון לטלטל המוקצה
ע"י דבר האחר שבידו (כגון שמסיטו לצדדים
אילך ואילך כדי לפנות מקום להקופסא), לא
ככה"ג שעיקר כוונתו להכניס לשם החפץ
(המותר) אלא שהיות שאין לו מקום מרווח
בהכרח שידחפנו כדי שהכלי ידחוף לצדדין הכלי
המוקצים, אבל אין זה עיקר מטרתו, והוא מטפל
עכשיו רק בהכנסת הכלי ההיתר.

ובאמת יש לומר דאם מקודם שמכניסו ורצה
לדחוף לצדדים את החפצים המוקצים
ע"י הכלי ההיתר דזה אסור, ויש ללמוד כל ז'
ממה שכי' בשו"ע הרב בקנוט"א (סי' רנ"ט סק"ג)
לדייק מהמג"א שם (סק"ח) אהא דמבואר בשו"ע
שם דהטומן בדברים מוקצים אם נתקלקל הגומא
אסור להחזירה, דהטעם משום שצריך לטלטל
אילך ואילך כשרוצה להטמין, כ' הרב שהיינו
לאפוקי אם ע"י דוחק החזרת הקדירה היה
המוקצה מתצמצם ומתרחק לצדדים מאיליו מבלי
שירחיקנו הוא בידיים על ידי הקדירה, מוכח לחלק
כנ"ל, מיהו להפוסקים הסוברים דמותר לדחוף
מוקצה ע"י קנה בכל אופן יהא מותר, כיון שבוה

הוא לצורך דבר המותר, שי
היתר נולאין פוסקים המח
אחד שבידו צ"ל בכונת
שהוא משום חשש שיבוא
שכי' הרא"ש שם (מוכא נמי
וע' במאירי (שבת לו) כ'
גחלים אסור משום טלטו
לטלטול מן הצד שמגע על י
שהרי אף דרכו בחול כן
בהטמנה של זמניהם שד
דברינו בסי' תמ"ח אם בו
החול לא חשיב טל

☆☆☆

סימן ת

שאלה - מהו לכו
דברים מוק
ומהו בחדר שאי

תשובה - אם יש ש
בודאי מותר
ואף בשאר כל מיני ד
(ואפילו בחדר שאינו דר
שבת ח"ו סימן רפ"ב הבאנו
ד"ה והאידינא) דכיבוד הבי
עפר ממקומו, וכ"ה ברא"ש
וסתמו ולא פירשו איסורו ע'
(אי משום דנמצא דמטלטל)
או משום שע"י הכיבוד מזי'
הגומות, ונמצא שהוא פסי'
ומד' המרדכי (פ' כל הכלים,
הראשון שלאחר שכי' כהתנו
מפני שמזיז עפר ממקומו סי'
גמור" עכ"ל, יוצא דהאיסור
(מוקצה), וכ"מ מסי' רבינו יו'
שמביא משם התוס' דאסור

"ועצמות" שמזיז ממקומן (וכן עמא דבר) עיי"ש, ומדכלל בהדייהו עצמות מוכח שכוונתו מצד איסור טלטול מוקצה (דעצמות לא משוי גומות, וגם צ"ל דמיירי בעצמות דלא חזי למאכל בהמה), שו"ר שכן יוצא מד' הרא"ש עצמו במס' ביצה (פ"ב סי' כ"א) שהוא משום איסור טלטול מוקצה, שכ' דאסור משום דמזיז עפר ממקומו, "אי נמי" דחשיב פסיק רישא טפי מריבוץ וכו' יוצא דתיבות מזיז עפר ממקומו הכוונה משום שמטלטל (עפר ה) מוקצה, וכ"י מד' הראב"ד המובא בר"ן (סו"פ המצניע, ובפ"ב דמס' ביצה) שכ' שאינו מותר לכבד הבית אא"כ נתכבד הבית מער"ש (פי' ששוב ליכא עפר שישווה גומות) ואין שם רק פירורין וכו' או עצמות שהן ראויין למאכל בהמה, אבל לא קליפי אגוזים ורמונים, ולא כל דבר שאסור לטלטלו.

מיהו ממשמעות השו"ע בסי' של"ז ס"ב שדנו מהו לכבד כשהקרקע מרוצף (אי גזרינן מרוצף אטו אינו מרוצף) מוכח דאילו משום מוקצה לא חיישינן, דנהי דמרוצף אינו מצוי עפר וליכא חשש אשווי גומות, אבל מ"מ מצוי שם פירורין וקליפי אגוזים וקליפי פירות וכו', ולא חייש לה, וע' נמי בבה"ל (ד"ה ויש) דמדכ' הרמ"א להקל לכבד בכגד או במטלית (אף באינו מרוצף) ש"מ דלא חש לטעם איסור טלטול מוקצה, וניחזי אנן בטעם ההיתר.

היתר גרף של רעי

הר"ן במס' שבת שם (סו"פ המצניע) והמ"מ (פכ"א ה"ג) מביאים משם הרשב"א דשרי לכבד אפילו יש בבית קליפי אגוזים ועפר וצרורות שהן מוקצין משום "דהוי ליה לדידיה כגרף של רעי" (והוא בעבוה"ק ב"מ ש"ג סוס"ה), וכן מביא באר"ח (הל' שבת סי' קכ"ב) משם הרשב"א, ובחי' הר"ן שם (שבת קכד): כ' דכיון 'שמצטער מהבלא שווה רבנן כגרף של רעי' עיי"ש, ביאור

הוא לצורך דבר המותר, שיהיה מקום להכלי של היתר נולדין פוסקים המתירים טלטול ע"י דבר אחר שבירו צ"ל בכוונת השו"ע והתוס' הנ"ל שהוא משום חשש שיכבד טלטלו בידים וכמו שכ' הרא"ש שם (מובא נמי בתוס' שם סקי"ב), וע' במאירי (שבת לז) כ' שחזרת קדירה לתוך גחלים אסור משום טלטול מוקצה, דאין זה טלטול מן הצד 'שמגע על ידי דבר אחר מגע הוא, שהרי אף דרכו בחול כן, ואולי כמו כן נמי בהטמנה של זמניהם שהיה דרכם בכך, וע' בדברינו בסי' תמ"ח אם דכבר שדרכו כן כימות החול לא חשיב טלטול מן הצד].

★ ★ ★

סימן תק"ה

שאלה - מהו לכבד הקרקע כשיש דברים מוקצים על הקרקע, ומהו בחדר שאינו דר שם.

תשובה - אם יש שם דברים המאוסים כודאי מותר (בחדר שדר שם), ואף בשאר כל מיני לכלוכים יש להקל (ואפילו בחדר שאינו דר שם ממש). כנשמת שבת ת"ו סימן רפ"ב הבאנו מתוס' (שבת דף צה. ד"ה והאידנא) דכיבוד הבית אסור מפני שמזיז עפר ממקומו, וכ"ה ברא"ש שם (סו"פ המצניע), וסחמו ולא פירשו איסורו של הזוז עפר ממקומו (אי משום דנמצא דמטלטל (העפר שהוא) מוקצה, או משום שע"י הכיבוד מזיז עפר ועי"כ מתשווין הגומות, ונמצא שהוא פסק"ר שמשווה גומות) ומד' המרדכי (פ' כל הכלים, סי' תי"ד) נראה כפי' הראשון שלאחר שכ' כהתוס' שאסור לכבד הבית מפני שמזיז עפר ממקומו סיים עלה "והוי טלטול גמור" עכ"ל, יוצא דהאיסור מצד איסור טלטול (מוקצה), וכ"מ מס' רבינו ירוחם (נתיב י"א ח"ג) שמביא משם התוס' דאסור בכיבוד משום עפר

האדם

ווסר
אחר
וצה
שם
תוך
קצה

הרב
קצה
דים
לא
חפץ
יוח
זכלי
טפל

וצה
קצין
ה
ק"ג)
זרע
ומא
לטל
היינו
היה
ובלי
חלק
חוף
בה